

СВІТЛО БЕЗ ТІНІ АНТИКВАРНОГО ФОРУМУ

Великий антикварний салон, презентація якого стала останньою сьогорічною масштабною подією у Мистецькому Арсеналі, святкує перший ювілей: п'ять років з моменту заснування.

с. 7

ПЕРЕСМІШНИК

За підтримки Міністерства культури України 13 грудня в Академічному театрі «Колесо» святкували 100-річчя від дня народження відомого гумориста, народного артиста України Андрія Корнійовича Сиви.

с. 10

ВІДКРИТТЯ МУЗЕЮ ІМЕНІ НАСТІ ПРИСЯЖНЮК

Педагог, краєзнавець, фольклорист, етнограф. Після десяти років ГУЛАГу зуміла записати 7 тисяч пісень, 56 тисяч прислів'їв, 4,5 тисячі оповідальних творів, майже 5 тисяч гуморесок, тисячі загадок.

с. 15

Михайло Куліняк,
міністр культури
України

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

У грудні Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури відзначає 95-річчя з дня свого заснування. Це єдиний в Україні багатопрофільний вищий мистецький навчальний заклад, що має академічне спрямування та є альма-матер цілої плеяди українських художників і мистецтвознавців.

За час свого існування академія стала головним навчальним центром із підготовки кадрів українського образотворчого мистецтва і архітектури. Вона підготувала близько семи тисяч фахівців, в її стінах сформувались всесвітньо відомі мистецькі школи Михайла Бойчука, Георгія Нарбути, Федора Кричевського. Імена таких талановитих випускників академії, як Оксана Павленко, Іван Падалка, Георгій Меліхов, Олександр Данченко, Василь Забашта, Віталій Шостя, Георгій Якутович, Ніна Божко, Ольга Рапай-Маркіш, Олександр Рубан, Володимир Дубровський, Ніна Марценюк, Борис Краснов, Андрій Зяблюк, Віктор Радченко, Сімка Гуєцький та багатьох інших, стали надбанням української національної культури.

З нагоди ювілею в Національному художньому музеї України відкрилась виставка «Мистецька збірка академії», де представлені роботи з фондів музею Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури – твори відомих українських митців (в основному професорів та викладачів за весь період її існування) та кращі зразки академічного живопису з 1920-х років до сьогодні.

14 грудня у виставковій залі «Хлібня» (Національний заповідник «Софія Київська») відкрилась виставка робіт викладачів та студентів академії «Від школи до храму». Основу експозиції складають твори на релігійну тематику та іконопис.

18 грудня – в день заснування закладу – в його приміщенні відбудеться «Урочиста академія», де ювілярів привітають провідні вітчизняні художники і вчені.

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури є наступницею Української академії мистецтв, заснованої 18 грудня 1917 року за ініціативи видатних діячів культури, науки і мистецтва – академіка М. Грушевського, вчених Д. Антоновича і Г. Павлуцького, художників В. Кричевського і Ф. Кричевського, М. Бойчука, О. Мурашка, Г. Нарбути, М. Бурачека, М. Жука, А. Маневича. За роки існування навчальний заклад зазнав неодноразових реорганізацій та перебудов. 1922-го академія була реорганізована в Інститут пластичних мистецтв, який після злиття 1924 року з Київським архітектурним інститутом отримав нову назву – Київський художній інститут, що за короткий період посів одне з провідних місць серед мистецьких навчальних закладів колишнього СРСР. Пізніше він зазнав кілька реорганізацій, викликаних посиленням пролеткультівського ідеологічного пресингу. З навчальних планів вилучалося багато дисциплін, важливих для формування професійних навичок. Репресії 1937 року коштували життя ряду видатних діячів мистецтва. Найбільш потерпіла школа М. Бойчука, яка майже повністю була знищена. Та попри всі деструктивні явища, ідея національної мистецької школи продовжувала розвиватись.

Здобуття Україною незалежності зумовило активний процес відродження національних культурних традицій та перебудови вищої освіти.

Сьогодні Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури – визначний мистецький осередок України, який поєднує освітню діяльність з дослідницькою та науково-методичною роботою, підтримує широкі міжнародні зв'язки з вищими мистецькими школами різних країн світу.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА РАДА З ПИТАНЬ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ РОЗГЛЯНУЛА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІСТОРИЧНИХ МІСТ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА

У малому конференц-залі Національного заповідника «Софія Київська» відбулося чергове засідання науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини. Розглянуто шість питань, кожне з яких є досить значущим для розвитку сфери охорони культурної спадщини.

Проаналізовано науково-проектну документацію «Межі і режими використання зон охорони пам'яток Національного заповідника «Херсонес Таврійський» на території Гераклійського півострова у м. Севастополі», розроблену на замовлення цього заповідника Науково-дослідним інститутом пам'яток охоронних досліджень. Документація одноставно схвалена і рекомендована до затвердження. Це має особливе значення для занесення номінації «Античне місто Херсонес Таврійський та його хора» до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Після цього розглянуто науково-проектну документацію «Історико-архітектурний опорний план, межі і режими використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів м. Нікополь Дніпропетровської області», розроблену Південним відділенням Науково-дослідного інституту пам'яток охоронних досліджень на замовлення Управління містобудування та архітектури Нікопольської міської ради. Перед розглядом надійшов лист міського голови Нікополя про те, що місто підтримує цю роботу. Відтак рада одноставно схвалила та рекомендувала до погодження і затвердження у встановленому порядку цю документацію, відзначивши її високий науково-методичний рівень.

Науково-методична рада схвалила аналогічну документацію по місту Миргороду Полтавської області, а також межі й режими використання зон охорони пам'ятки архітектури національного значення – будинку першої чоловічої класичної гімназії на пл. Жовтневій, 2 у м. Дніпропетровську.

Найгострішим виявилось обговорення питання про стан підготовки Плану організації території

Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник

Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Ця робота виконується порядком реалізації рішень органів різного рівня – від Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО до наглядової ради заповідника та, власне, Міністерства культури. Замовником виступає Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник. Розробник, який виборов це право на тендері, – відомий київський інститут НДПмістобудування. Після доповідей представника інституту Нінелі Соковніної та головного архітектора заповідника Олександра Романченка розгорілася бурхлива дискусія, початок якій поклав виступ Лариси Скорик.

У підсумку вирішили інформацію доповідачів узяти до відома і зробити кілька серйозних застережень. Насамперед, звернути увагу замовника – Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та генпроектувальника – НДПмістобудування на необхідність більш відповідального підходу до розроблення Плану організації території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

Необхідно в основу розроблення Плану організації території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника покласти концепцію Генерального плану розвитку Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, розроблену Науково-дослідним інститутом пам'яток охоронних досліджень і затверджену наказом Міністерства культури і туризму України від 30.12.2010 № 1329/0/16-10.

При цьому в новому Плані організації території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника неприпустимо дублювати розділи, розроблені раніше Науково-дослідним інститутом пам'яток охоронних досліджень (історико-архітектурний опорний план, межі й режими використання території заповідника та його зон охорони, а також буферної зони, функціональне зонування території та прилеглих частин буферної зони, заходи щодо збереження пам'яток та традиційного характеру середовища тощо).

Генпроектувальнику слід звернути особливу увагу на неухильне дотримання концепції, затвердженої наказом Міністерства від 30.12.2010 № 1329/0/16-10, а також авторських прав членів колективу розробників зазначеної концепції. Розробника та замовника Плану організації території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника застерегли від плагиату як явища, несумісного з науковою та проектною діяльністю.

При подальшому опрацюванні цього плану генпроектувальнику рекомендовано звернути особливу увагу на аналіз інженерно-геологічної ситуації як на території заповідника, так і в буферній зоні, визначення технічного стану інженерних мереж і споруд, розроблення заходів щодо інженерного захисту території, реконструкції інженерних мереж і споруд, транспортної інфраструктури, благоустрою території та інші інженерно-технічні заходи, спрямовані на збереження пам'яток заповідника та поліпшення його функціонування.

Останнім розглянули питання про затвердження протоколу засідання Експертної комісії з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України від 20.11.2012 № 5/12. Затвердивши цей протокол, поповнено Державний реєстр нерухомих пам'яток України ще на три сотні об'єктів.

ХЕРСОНЩИНА ВІДЗНАЧИЛА 120-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ КУЛІША

На початку грудня на Херсонщині відбулись урочисті заходи з відзначення 120-ліття від дня народження українського драматурга Миколи Куліша.

З цієї нагоди Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр, який носить ім'я славного драматурга, підготував низку заходів, присвячених видатному земляку.

Керівництво театру запросило на святкування відомих діячів культури та мистецтва України, які поділилися власними поглядами щодо внеску Миколи Куліша у літературну спадщину України та світу. А також висловили свої побажання стосовно співпраці з Херсонським театром.

Микола Куліш
(1892—1937)

Серед гостей були ректор Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого, заслужений діяч мистецтв України Олексій Безгін, народна артистка України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Лариса Кадирова, доктор мистецтвознавства Неллі Корнієнко, професор Володимир Панченко, головний режисер Дніпропетровського академічного українського музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка, заслужений діяч мистецтв України Анатолій Канцадайло, ведуча передачі «За лаштунками» Віра Доленко, мистецтвознавець, журналіст, ведуча телепередачі про театр Галина Цимбал.

Також на святкування були запрошені представники керівництва області, управління культури і туризму, працівники культури та освіти області, представники Херсонського відділення Спілки письменників України, освітяни, викладачі та студенти Херсонського державного університету та училища культури.

У рамках свята відбулась презентація нової збірки п'єс Миколи Куліша із серії «Літературні скарби Херсонщини». Том творів

збірки видано за допомогою Херсонської обласної державної адміністрації та Херсонської обласної ради, що стало вже шостим виданням у цій серії. Також проводилися авторські читання віршів, присвячених драматургу і було вручено обласну літературну премію імені Миколи Куліша лауреату 2012 року, поету Віктору Андрєєву.

З нагоди святкування ювілею заступник голови облдержадміністрації Ганна Пономаренко вручила мистецьку премію

імені Миколи Куліша, започатковану Херсонською обласною державною адміністрацією та Херсонською обласною радою, головному режисеру Дніпропетровського театру, заслуженому діячу мистецтв України Анатолію Канцедайлу. Після урочистостей було проведено мистецький вечір «Розстріляна доля», присвячений видатному драматургу.

У театрі-кафе показали виставу за п'єсою Миколи Куліша «Мина Мазайло» у виконанні

студентів Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого. Режисер-постановник – Віталій Савчук, науковий керівник, доцент кафедри режисури телебачення – Василь Вітер.

Також була організована екскурсія до пам'ятних місць, пов'язаних із життям і творчістю Миколи Куліша. Учасники екскурсії відвідали пам'ятник драматургу в Чаплинці, з'їздили до Олешків, де розпочав він свій творчий шлях та оглянули

пам'ятки культури Херсона. Було проведено ряд інтерв'ю з керівництвом театру, акторами та режисерами, які підготували святкові заходи до ювілею митця.

Протягом трьох днів у приміщенні театру діяла виставка «Життєвий шлях і творчість Миколи Куліша», яку підготували обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гончара, обласний краєзнавчий музей та державний архів Херсонської області.

Головна змістовна складова бюджету – чесність

Головний фінансовий документ держави в процесі його виконання корегуватимуть і вноситимуть зміни

6 грудня Верховна Рада ухвалила Закон України «Про Державний бюджет України на 2013 рік». Критика, яка звучала напередодні і після ухвалення цього документа була цілком очікуваною. Адже за всі роки незалежності країни ще жоден бюджет не удостоювався похвали опозиції, незалежно від того, яка політична сила її представляла, що теж закономірно.

КРАЩЕ «СИНИЦЯ В РУЦІ»

Цьогорічні оцінки бюджету-2013 не стали винятком із правил. Більше того, навіть парламентарії, які голосували за його прийняття, теж висловлюють критичне ставлення до окремих його позицій. Але при цьому небезпідставно наголошують, що ухвалений головний фінансовий документ не є прокрустовим ложем, його доопрацюватимуть по ходу виконання, вноситимуть зміни і доповнення. Окрім того, варто згадати, які наслідки виникали тоді, коли парламент, не спромігшись прийти до спільного знаменника, ухвалював цей документ, коли він уже мав діяти.

Як наслідок, не маючи, так би мовити, магістрального дорозовказу, місцеві ради не могли приймати свої бюджети, не профінансованими на належному рівні залишалися життєво важливі соціальні програми. Тому, оцінюючи головний фінансовий документ держави на наступний рік, очевидно слід виходити з того, що він загалом є по суті реалістичним фундаментом, а окремі грані його надбудови відшліфуватимуть, виходячи з конкретних обставин. Тому позиція тих, хто схвалював держбюджет наступного року, що «краще синиця в руці, ніж журавель в небі», мабуть більше вмотивована, ніж у тих, хто показує на «журавля», якого ще нікому не вдалося впіймати.

Як зазначається в преамбулі прийнятого парламентом

закону, показники Держбюджету на 2013 рік ґрунтуються на основних прогнозних макроекономічних і соціального розвитку України, схвалених Кабінетом Міністрів наприкінці минулого місяця. Відповідно до них основні показники такі:

– валовий внутрішній продукт номінальний – **1576 млрд гривень**;

– валовий внутрішній продукт реальний, темпи зростання – **103,4 відсотка**;

– індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року) – **104,8 відсотка**;

– індекс цін виробників (грудень до грудня попереднього року) – **105,5 відсотка**;

– фонд оплати праці найманих працівників і грошового забезпечення військовослужбовців – **482,3 млрд гривень**.

Прогноз доходів бюджету на 2013 рік становитиме за зведеним бюджетом **464,4 млрд гривень** (29,5 відсотка валового внутрішнього продукту), в тому числі державного бюджету (з міжбюджетними трансфертами) – **362,8 млрд гривень**.

Дефіцит держбюджету передбачається на рівні 3,2 відсотка валового внутрішнього продукту (50,4 млрд гривень).

ПЕРЕДУСІМ – СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Критики цього документа, акцентуючи увагу на другорядних питаннях, намагаються не помічати основне. Зокрема, його головну спрямованість. І те, що додатковий ресурс бюджету насамперед буде спрямований на вирішення питань соціального характеру. Зокрема, 18,7 млрд гривень передбачено на підвищення пенсійного забезпечення, 9,3 млрд гривень – на виплату допомоги сім'ям із дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства і дітям-інвалідам та тимчасової допомоги дітям. На запровадження нових розмірів мінімальної заробітної плати, підвищення окладів працівникам бюджетних установ, у тому числі на підвищення посадових окладів у зв'язку із шкідливими і важкими умовами праці та встановлення надбавки за тривалість безперервної роботи молодшим медичним сестрам

протитуберкульозних закладів охорони здоров'я – 9,8 млрд гривень.

Також передбачається підвищити посадовий оклад працівника I тарифного розряду єдиної тарифної сітки з урахуванням зменшення грошового розриву між цим показником та мінімальною заробітною платою порівняно з поточним роком. Завдяки цьому зросте середня заробітна плата у грудні 2013 року порівняно з груднем нинішнього, наприклад, завідувача дошкільного навчального закладу з 3086 грн до 3413 грн (на 327 гривень), вчителя вищої категорії загальноосвітнього навчального закладу з 2882 грн до 3187 грн (на 305 гривень), лікаря-хірурга першої категорії у стаціонарі з 3769 грн до 4137 грн (на 368 гривень), дільничного лікаря-терапевта вищої категорії з 3244 грн до 3558 грн (на 314 гривень), фельдшера вищої категорії з 2455 грн до 2685 грн (на 230 гривень).

У проекті бюджету на 2013 рік встановлений прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі: з 01.01.2013 – 1108 гривень, з 01.12.2013 – 1176 гривень (у порівнянні – грудень до грудня зростає на 7,4%) та для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення:

для дітей віком до 6 років: з 01.01.2013 – 972 гривні, з 01.12.2013 – 1032 гривні;

для дітей віком від 6 до 18 років: з 01.01.2013 – 1210 гривень, з 01.12.2013 – 1286 гривень;

для працездатних осіб: з 01.01.2013 – 1147 гривень, з 01.12.2013 – 1218 гривень;

для осіб, які втратили працездатність: з 01.01.2013 – 894 гривні, з 01.12.2013 – 949 гривень.

Враховуючи те, що прожитковий мінімум відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні гарантії» є базовим державним соціальним стандартом, на основі якого визначаються

розміри основних державних соціальних гарантій, зростання розмірів прожиткового мінімуму забезпечить реальне зростання рівня гарантованих державою доходів для малозабезпечених сімей з дітьми та пенсіонерів. Збільшиться також розмір допомоги при народженні дитини на 6,7 відсотка і становитиме відповідно: на першу дитину – до 29 310 гривень, на другу – до 58 620 гривень; на третю і наступну – до 117 240 гривень. Планується, що наступного року одноразова частина допомоги при народженні дитини буде виплачена на 576,4 тис. дітей, а частина щомісячних виплат допомоги при народженні дитини надаватиметься на 1120,9 тис. дітей.

Розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям (в тому числі і максимальний) збільшуватиметься у 2013 році на кожну дитину віком від 3 до 13 років на 180 гривень, а на кожну дитину віком від 13 до 18 років – на 360 гривень. У наступному році державну соціальну допомогу щомісяця отримуватимуть близько 150 тис. малозабезпечених сімей, в яких виховується понад 270 тис. дітей. На виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною» заплановано 486,8 млн гривень, що на 27,5 відсотка більше ніж цього року.

У 2013 році буде продовжено практику поступового забезпечення житлом інвалідів війни, воїнів-інтернаціоналістів та громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи. Для цього держбюджетом передбачено видатки у сумі 328,4 млн гривень.

У БУДИНКУ МИТРОПОЛИТА СОФІЇ КИЇВСЬКОЇ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ «ВЕЛИКОГО БУДІВНИЧОГО» – КИЇВСЬКОГО КНЯЗЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО – ТА УСЛАВИЛИ ЙОГО ДУХОВНОГО ПОКРОВИТЕЛЯ, СВЯТОГО ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГІЯ

10 грудня 2012 року в Будинку митрополита Національного заповідника «Софія Київська» проходило святкове зібрання з нагоди відзначення Дня освячення храму Святого великомученика Георгія у м. Києві, під час якого відбулася презентація книги «Ярослав Мудрий» академіка НАН України Петра Толочка.

Святкове зібрання відкрила генеральний директор НЗ «Софія Київська» Олена Сердюк. Вона привітала присутніх з Днем освячення храму Святого великомученика Георгія та розповіла про існування з XI ст. в Київській Русі традиції шанування Святого Георгія Змієборця (Переможця), який здавна є однією з найвідоміших постатей у християнському світі, а історія його життя протягом століть надихала не лише вірян, а й митців та зодчих. Святий Георгій також вважається покровителем України та Київської землі, його зображено на гербах багатьох українських міст та на прапорі й гербі столичних земель.

«Для нас дуже важливо, що саме тут, у колишній домовій церкві Митрополичого будинку «Софії Київської» ми згадуємо сьогодні великого Київського князя Ярослава Мудрого (у хрещенні – Георгія) та уславлюємо його духовного патрона й заступника – Святого великомученика Георгія», – наголосила Олена Сердюк та передала слово високим гостям.

Привітання з визначною подією – Днем освячення храму Св. Георгія – усім організаторам, учасникам та гостям зустрічі від

На святковому зібранні

предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого митрополита Київського та всієї України Володимира виголосив присутній на зібранні архієпископ Антоній.

Академік НАН України, голова наглядової ради Національного заповідника «Софія Київська» Петро Толочко, презентуючи свою книгу «Ярослав Мудрий», з посиланням на літописні джерела розповів про головні віхи життя та визначні заслуги великого Київського князя Ярослава Мудрого. Пан Петро зазначив: «Ярослав Мудрий справді був державним діячем європейського масштабу, знаним далеко за межами України. За його влади площа

київських земель зростає у десять разів, він звів місто Ярослава та прикрасив Київ багатьма соборами і храмами, найвідоміший з яких – Софійський собор. Ця історична постать надихає на великі справи і нас, нащадків, ми маємо бути достойними послідовниками свого великого пращура».

З цікавими змістовними промовами звернулися до присутніх член-кореспондент НАН України Микола Котляр, генеральний директор ВД «АДЕФ-Україна» Ігор Шпак та художній керівник чоловічого хору Національної опери України ім. Т. Г. Шевченка Олексій Тарасенко.

Серед запрошених гостей також були: керівництво

Міністерства культури України – директор Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Андрій Вінграновський, заступники директора Департаменту Сергій Тур та Віктор Вечерський; генеральний директор Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника Любомир Михайлина; знакові особистості сучасності – відомий архітектор та громадський діяч, професор Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури Лариса Скорик; академік НАМН України Яків Трахтенберг; народна артистка України, професор Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського Євгенія Басалаєва та ін.

Господиня вечора – генеральний директор «Софії Київської» Олена Сердюк – презентувала гостям щойно виданий календар на 2013 рік із зображенням Золотої Оранти: «Сьогодні у цих стінах відбулося справжнє Свято Духу. Для нас було дуже важливо бути тут, згадати та віддати шану засновнику Софії Київської і його Святому заступнику, адже пам'ять живих – це продовження життя тих, хто переступив поріг вічності. Тож нехай Свята Оранта завжди стоїть за нами, як непопущена стіна, та оберігає усіх нас. Дякую усім вам!» – сказала вона.

Завершилося святкове зібрання концертом давньоруської духовної пісні у виконанні чоловічого хору Національної опери України ім. Тараса Шевченка.

Особливо багато для утвердження шанування Святого Георгія зробив київський князь

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА:

Шанування Святого Георгія почалося з V століття, йому поклонялися як мученику і воїну. Георгій був святым патроном візантійських імператорів, а пізніше і руських князів, у яких ім'я Георгія стає улюбленим. На Русі Святий Георгій широко відомий з часів прийняття християнства (наприкінці X століття). Він з'явився серед інших християнських святих із Візантії, де шанування його мало вже багатотисячолетню традицію.

Святий Юрій на гербі Київської області

Ярослав Мудрий, який прийняв при хрещенні його ім'я. У 1037 р. Ярослав починає будівництво Георгіївського монастиря в Києві і зводить у ньому храм, який до наших днів не зберігся.

День освячення першого на Русі храму Святого Георгія – 26 листопада 1051 р. – був відзначено установленням Митрополитом Київським Іларіоном щорічного святкування цієї події. Він увійшов у народну пам'ять під назвою дня Юрія, або осіннього Георгія. З тих пір на колишній території Київської Русі Георгій стає ледве не першим у сонмі православних святих.

Департамент культурної спадщини та культурних цінностей Міністерства культури України

ПРИСУДЖЕННЯ ПРЕМІЙ ІМЕНІ М. Г. ДЕРЕГУСА ТА ІМЕНІ КАТЕРИНИ БіЛОКУР

28 листопада 2012 року відбулися засідання Організаційного комітету з присудження премії імені М. Г. Дерегуса в галузі образотворчого мистецтва (живопис, графіка) та Організаційного комітету з присудження премії імені Катерини Білокур за визначні твори традиційного народного мистецтва.

Щорічно Міністерство культури України спільно з Національною спілкою художників України визначають лауреатів на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 16.02.1998 р. № 161 «Про увічнення пам'яті народного художника України, академіка Дерегуса М. Г.» та постанови Ради Міністрів Української РСР від 20 червня 1989 р. № 164 «Про заснування премії імені Катерини Білокур».

За традицією відбір кандидатів на здобуття премій відбувається на щорічній виставці претендентів, яка проводиться у виставкових залах Національної спілки художників України на початку грудня – наприкінці лютого за фінансової підтримки

Мінкультури України. У цього річної експозиції було представлено більше ста творів 19 авторів з різних регіонів України (Дніпропетровщина, Київщина, Львівщина, Івано-Франківщина, Полтавщина, АР Крим).

За рішенням Оргкомітету у 2012 році звання лауреата премії імені Катерини Білокур здобула Ісупова Неллі Миколаївна (м. Київ).

Художник-кераміст Неллі Ісупова навчалася в Одеському державному художньому училищі ім. М. Грекова. На Васильківському заводі художньої кераміки досконало оволоділа всіма техніками створення народних керамічних виробів. З перших виставок українського декоративного мистецтва, у яких брала участь майстриня, її твори привертала увагу новизною. Керамічні композиції Ісупової вражають буянню фантазії, казковістю, образністю персонажів, колоритикою, які притаманні традиційному народному мистецтву.

Індивідуальність надзвичайного таланту Неллі Миколаївни розкрилась у чудових керамічних

композиціях «Передчуття весни» (1987), «Птаха-секретар» (1991), «Увійди до мого саду» (1993), «Райські кущі» (2000), «Фантастичні рослини» (2008), «Птахи» (2010), «Мої янголи» (2011), «Українське бароко» (2012). Всі ці теми розкриваються цілими серіями творів, які сяють різнобарвністю і радістю, відчуттям краси життя.

Твори Неллі Миколаївни експонувались у багатьох містах України, Росії, Франції, Естонії, Данії, Німеччині, Італії. У 2011 році Неллі Миколаївна одержала срібну медаль за розвиток мистецтва кераміки у Франції.

Твори художниці зберігаються в багатьох відомих музеях світу.

Звання лауреата премії імені М. Г. Дерегуса в галузі образотворчого мистецтва у номінації «живопис» у 2012 році здобула Попінова Галина Миколаївна (м. Київ).

Попінова Галина – член Національної спілки художників України, лауреат численних премій та відзнак, активний учасник всеукраїнських та групових виставок; навчалася та стажувалася у Національній академії

образотворчого мистецтва і архітектури України у майстерні професора В. І. Гуріна.

На здобуття звання лауреата премії ім. М. Г. Дерегуса Галиною Миколаївною була представлена серія пейзажів «Мандрі». Талановитий і вдумливий пейзажист, вона професійно передає красу змальованих краєвидів чи сюжетів. Лейтмотивом її творчості є затишні куточки природи, архітектура міст. У своїй творчості Галина обрала мову реалістичного живопису з імпресіоністичними та експресіоністичними інтонаціями. Художниця прекозливо відчуває колір, вдало використовує його контрастні сполучення, що є найпотужнішим засобом художньої виразності її полотен. У поєднанні з композиційною довершеністю твори Галини Попінової випромінюють потужну енергію, є самодостатніми завершеними художніми образами.

У номінації «графіка» цього року звання лауреата премії імені М. Г. Дерегуса в галузі образотворчого мистецтва здобув Козуб Валерій Васильович (м. Київ).

Козуб Валерій – художник-графік, асистент-стажист Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури у майстерні професора А. В. Чебикіна, член Національної спілки художників України. Молодий митець бере активну участь у виставковому житті Спілки. На його рахунок кілька десятків всеукраїнських і групових виставок, дипломи та відзнаки, зокрема «Трієнале графіки ім. Г. Якутовича», «Тижня українського мистецтва», конкурсу академічного рисунка.

На здобуття звання лауреата премії ім. М. Г. Дерегуса Валерієм була подана серія офорту «Тайни життя», тематика якої торкається внутрішнього світу людини, її релігійних вірувань, а також світського буття. Кожна робота пережита автором та вдало інтерпретує національну символіку.

Художня мова Валерія Козуба поєднує в собі традиційні та новаторські образно-стилістичні рішення. Глибоке розуміння форми, авторський творчий підхід, різноманітність графічних прийомів свідчать про зрілість його таланту.

Творчий акт як протест проти «здорового глузду»

Грудень 2012 року. Час, коли люди живуть у передчутті кінця світу. І лише небагато з них знають, що обіцяний Апокаліпсис цього місяця скасовується через 50-річчя Сергія Зажитька – найкolorитнішого і неординарного українського композитора сучасності.

Його ювілей проходить без пафосу. Він не є ані народним артистом, ані лауреатом національних премій, ані носієм державних орденів і медалей, від ваги яких чимало творців опинилися в зоні конформізму і безпросвітної функціонерства. Тим не менше, роль композитора Зажитька у новітній історії вітчизняної музики вже давно визначена. Будучи автором різножанрових творів, він, однак, у більшості слухачів асоціюється виключно із втіленням божевільних і зухвалих ідей у перформансах та хепенінгах.

Сергій Зажитко став найсамобутнішим і самодостатнім «порушником спокою» серед українських композиторів покоління 1980–1990-х, що експериментували не тільки зі звуком, а й візуальними ефектами. На відміну від художників-акціоністів, він у більшості випадків позбавляє свої перформативні опуси явного політичного і соціального підтексту. Проте в них практично завжди помітна схильність автора до театру абсурду, гри і пародії.

Митець часто дивує глядача й не обмежується елементами музичної мови, а навмисно йде від звичних засобів виразності до театралізації, часом парадоксальної. Він не раз повторював,

Сергій Зажитко

що «ми вчимося для того, щоб розучитися», і певен: у творчості важлива філософія бунту і нонконформізму.

У творах Зажитька задзеркаля – вигаданий простір, місце, де стан речей доведено до абсурду, – міняється місцями з реальним світом. Розмірковуючи про стимули до творчості, композитор зізнається: «Мене надихає те, що виходить у сферу алогічного, – наприклад, коли речі, які зазвичай серйозно і з великим пієтетом сприймаються в суспільстві, трансформуються у щось зовсім абсурдне та комічне. Тільки після цього розумієш, якою мірою безглуздість стала нормою нашого життя».

З усього масиву творчості Сергія Зажитька 1990–2000-х років важливо визначити суттєвий аспект: практично всі опуси безпосередньо пов'язані з театральністю, але чітко розмежовуються за кількома показниками. Перші й найраніші твори вирішені

у жанрі інструментального театру (наприклад, «Ось так!»). Друга група – музичні перформанси («Ах ты, степь широкая!»), а третя – акціоністські опуси («Зажитко»). Автор впливає на глядача

вже самими назвами творів, їхнім незвичним інструментальним складом і, власне, дією.

Зараз композитор почав звертатися і до «чистої» музики, що, правда, у дещо специфічному ракурсі. У циклі «Погана музика», створення якого триває, стоїть завдання навмисно писати безглуздий матеріал, пародіюючи прагнення багатьох авторів створювати високохудожню, «вічну» музику.

Сергій сповідує дзен-буддистську філософію життя, тож у його художніх намірах нерідко простежується мінливий сенс, взаємодоповнення одного культурно-історичного символу іншим. Для автора важливо відкриття й зіставлення культурних пластів, об'єднання ритуальності з театром абсурду, в чому, зрештою, й полягає художній метод композитора. У подібному змішуванні архетипів зі стародавніх

культур, елементів примітивного мистецтва, релігійних практик можуть виявлятися неочікувані сенси і підтексти. Часто буває, що аналіз твору відбувається «постфактум», – коли якийсь музичний символ, пов'язаний із певною культурою, постає кризь призму іншої епохи, в результаті чого з'являються нові символи, виникає суміш музичних дискурсів. «Завжди цікаво дивитися, який новий сенс у твоїй роботі спливе, яка грань відкриється, – це ж усе одно, що дивитися в себе самого», – зізнається композитор. І справді: таке споглядання сенсів за межами трафаретних моделей захоплює. Адже що може бути цікавіше подорожі у задзеркалля власної особистості?

Андрій МЕРХЕЛЬ,
повний текст статті читайте у журналі «Музика».
Фото Романа РАТУШНОГО

Під час концерту Національного камерного ансамблю «Київські солісти»

Поціновувачі хіп-хопу та репу зібрались 2 грудня у клубі «Noblesse» на концерті музичного гурту «Кто Там». Ще молоді, але вже відомі парубки завоювали прихильність юних шанувальників.

«Це досить значна подія для українського хіп-хопу та репу. Адже дуже рідко прості «хлопці з району» виходять та подібний рівень. І взагалі концертами таких виконавців в Україні ми маємо пишатися», – зазначив Максим Кузятій з гурту Arasche Squad.

Музиканти презентували фанатам свій новий альбом «Город ХА». Збірку іменовано за назвою рідного міста хлопців – Харкова. Взагалі, південна Україна багата на талановитих парубків, таких як Тбілі, Вася Кімо, які здобули велику популярність. Спеціальними гостями заходу стали Клінч і Рома Ерві, Вася Кімо, Arasche Squad, Ганджу, Fedya ft Ваня та Lorkin. Вони приїхали підтримати групу реперів із різних міст України: Харкова, Кривого Рогу, Києва.

У складі гурту «Кто Там» співає четверо хлопців: Жека Рас Ту, Володимир Мачіавеллі, Жека

Хто тут?

Учасники гурту «Кто Там»

Правда й Кадим Клименко. Прихильникам творчості харків'ян стало замало треків лише в інтернет-мережі, тому на їхні численні прохання музиканти вирушили у концертний тур по Україні з презентацією альбому. Для цього вони зняли музичне відео-запрошення до міст, у які планували завітати. Першим пощастило мешканцям Кременчука, далі гостей зустрічав Луганськ, Дніпропетровськ, Донецьк, Севастополь, Чернігів і, нарешті, Київ.

Після столиці з невеликою перервою репери відвідають Львів, а потім і Росію: Орел, Москву, Санкт-Петербург. Міста для концертів хлопці обирають не навмання, усе залежить від організаторів у кожному регіоні. Це доводить масштаби слави молодих українців. «Ми пересуваємося пішки в містах, де виступаємо», – розповідає Жека Рас Ту.

На автограф-сесії шанувальників було так багато, що за годину навіть не всі встигли взяти

автографи і сфотографуватися з кумирами. Адже лише у соціальній мережі учасників заходу нараховувалося понад 630. Віддані фанати стояли на холоді, співали хіти гурту й зайшли до приміщення клубу лише о 19.20. Основна аудиторія «Кто Там» – це молодь 15–25 років, спортивного стилю в Adidas, Nike та кросівках Air Max. Дехто перед концертом розігрівся слабоалкогольними напоями, що не дуже вітали репери. У текстах їхніх пісень йдеться про не зовсім здоровий спосіб життя, та самі вони не показують молоді погані приклади. «Легше писати про те, що знаєш», – говорить один із учасників «Кто Там».

Перед виступом колективу відвідувачів клубу і самих вивуватців події розважали спеціальні гості. Це заінтригувало аудиторію та змусило з іще більшим нетерпінням чекати на вихід гурту «Кто Там». Підтвердженням того, що тут зібралися талановиті хлопці, стала винахідлива імпровізація Клінча та Роми Ерві, до якої вони вдалися, коли в них не завантажився диск із мінус-фонограмою.

Вузька сцена спричинила не одне падіння. «Польотами» відзначилися Клінч і Жека Рас Ту. Але обійшлося без пошкоджень і травмованих. Фанати захоплено, гучними оплесками зустрічали молодих зірок. Разом із глядачами Вася Кімо привітав свою маму з днем народження. Харків'яни виконували власні хіти, а вдячна аудиторія енергійно підспівувала, бо знала тексти багатьох пісень напам'ять. «Ми із другом так старалися, що аж зірвали голоси», – ділиться враженнями шанувальник реперів Олександр. Зустріч закінчилася тепло, глядачі не хотіли відпускати своїх улюбленців.

Наступного дня молодь обмінювалася у соціальній мережі враженнями, фото та відеозаписами. Багато хто мріяв про продовження концерту. А приїжджі учасники дякували публіці за теплий прийом, гарно проведений вечір та обіцяли обов'язково повернутися.

Марина ЛОПУШИН,
Інформаційно-творче агентство «Юн-пресс»

Світло без тіні антикварного форуму

Великий антикварний салон, презентація якого стала останньою сьогорічною масштабною подією у Мистецькому Арсеналі, святкує перший ювілей: п'ять років з моменту заснування. Подарунком, що самі собі зробили організатори на річницю, є відразу кілька великих спільних із музейниками проектів, зокрема, резонансний – «Колекція в колекції. Спадщина Галаганів». Дещо несподіваним, проте від того ще цікавішим виявився і спецпроект «Світлотінь», присвячений Миколі Вінграновському.

Про впливовість та інтерес до Салону з боку публіки свідчить промовиста цифра: лишень його урочисте відкриття відвідали понад три тисячі шанувальників мистецтва. До завершення «антикварного» свята 16 грудня кількість тих, хто побачить його спецпроекти і раритети, що їх виставили на продаж 15 українських галерей (а разом із приватними колекціонерами та аукціонними домами число учасників перевищує два десятки), за традицією зростає щонайменше у півтора десятки разів. До речі: утім, що навіть у будні Мистецький Арсенал переповнений глядачами, ми пересвідчилися, побувавши там уже після відкриття.

Відкриваючи Салон, генеральний директор Національного мистецького та музейного

Відкриття антикварного салону

І. С. Шаповаленко «Портрет італійки». 1851

комплексу «Мистецький Арсенал» Наталія Заболотна зазначила: «Великий антикварний салон уже п'ятий рік поспіль дає можливість широкому колу відвідувачів доторкнутися до справжніх шедеврів із музейних та

приватних зібрань, адже в рамках саме цього проекту у попередні роки було представлено твори Амедео Модільяні, Пабло Пікассо, Костянтина Бранкузі, Олександри Екстер, Марка Шагала, Альберто Джакометті, Едгара Дега, Сальвадора Далі, Огюста Родена. За роки існування Антикварного салону ми продемонстрували, що створення власної мистецької колекції означає не просто вдале інвестування, а й долучення до збереження культурного надбання країни».

Головний куратор мистецької інституції Олександр Соловйов підкреслив: «Події цього року в Арсеналі змінювали одна одну із калейдоскопічною швидкістю: бінале, Скульптурний салон, Арт Київ, Книжковий Арсенал, а вінчає рік – Антикварний салон. Цього разу основний його акцент, як і у випадку з Арт Києвом, на живописі. І більшість колекцій потребують поглибленого погляду, естетського, тонкого».

За традицією Великий антикварний салон складається із двох головних платформ: музейних проектів та експозицій старовини від антикварних галерей, аукціонних домів, приватних зібрань. Крім того, до уваги глядачів (і покупців) останні представили твори Марії Примаченко, Віктора Зарецького та інших класиків сучасного

мистецтва. І навіть... офорти Сальвадора Далі та автографи Катерини II, Льва Толстого, Олександра Куприна та... членський партійний квиток РСДРП Андрія Ульянова. (Як пояснило нам керівництво київської галереї «АРТКАПІТАЛ», племінник Леніна народився і жив у Києві).

Наймасштабнішим і насправді етапним проектом цього року стала виставка «Колекція в колекції. Спадщина Галаганів». Директор Чернігівського обласного художнього музею імені Григорія Галагана Ірина Ральченко зазначила: «Це чудова нагода представити у столиці найдавнішу приватну мистецьку колекцію, яка є живописною ілюстрацією не тільки до історії родини Галаганів, а й

для форуму антикварів мистецького проекту, що також був презентований у Мистецькому Арсеналі за участю заступника міністра культури Тимофія Кохана. Вперше ВАС представив присвячену Миколі Вінграновському медіа-інсталяцію Олександра Дірдовського «Світлотінь», котра об'єднала фізичні об'єкти, поетичні тексти та кадри із фільму «Повість полум'яних літ», де майбутній поет ще у студентські роки зіграв головну роль. Ця стрічка, знята Юлією Солнцевою за кіноповістю Олександра Довженка у 1961 році, була удостоєна призу журі Каннського кінофестивалю, а Вінграновський-актор отримав золоту медаль за кращу чоловічу роль. «Засобами

До уваги колекціонерів – і картини, і старовинні ужиткові речі

Вертеп-скриня з маєткою Галаганів у Сокиринцях. 1770

до української історії XVIII–XIX століть. Збереження мистецьких надбань для нащадків, громадське служіння Галаганів повинні бути гарним прикладом для заможних і впливових людей сьогодення».

Докладніше про колекцію Галаганів та інші спецпроекти Великого антикварного салону-2012 читайте нижче. А зараз окремо підкреслимо значущість дещо незвичного як

відео-арту невеличкий кінофрагмент перетворений у своєрідну подорож поета по річці Стікс», – пояснює специфікація. Втім, швидше, це глядачі запрошуються у мандрівку річкою пам'яті. Отже, концептуально відео-арт теж може цілком відповідати ідеології та тематиці, здавалося б, цілком зануреного у історію (і аж ніяк не у сучасність з її високими технологіями!) антикварного форуму.

Головні спецпроекти Великого антикварного салону-2012

ВИСТАВКА ТВОРІВ ОЛЕКСИ НОВАКІВСЬКОГО ІЗ КОЛЕКЦІЇ ПРОФЕСОРА МИКОЛИ МУШИНКИ (ПРЯШІВ, СЛОВАЧЧИНА)

Спецпроектом Великого антикварного салону стала виставка творів генія постімпресіонізму, засновника живописної школи у Львові Олексі Новаківського із приватного зібрання професора Пряшівського університету (Словаччина) Миколи Мушинки – найбільшої (складається з 55 творів) приватної колекції творів Новаківського, зібраної найближчим другом художника, автором книги про митця – Іваном Голубовським. Микола Мушинка має намір показати свою збірку у різних містах України, а згодом подарувати її одному з музеїв.

Виставка, представлена в Мистецькому Арсеналі, присвячена 140-річчю від дня народження художника.

ПРОЕКТ «АНАТОЛІЙ ЛИМАРЕВ. РЕТРОСПЕКТИВА»

Анатолій Григорович Лимарев (1.04.1929, с. Амвросіївка, тепер місто Донецької обл. – 6.11.1985, Київ)

– живописець, класик українського мистецтва ХХ століття. Закінчив 1957 р. Київський державний художній інститут, майстерню живопису Сергія Григор'єва.

За життя майстра, що припало на часи панування соцреалізму, його творчість була краще відома фахівцям, ніж широкому глядацькому загалу. Для художників Лимарев був взірцем нескінченної професійної вимогливості та безкомпромісності – творчої, етичної, життєвої. Перша персональна виставка творів відбулася посмертно, у 1988 році, у виставковому залі Республіканської спілки художників України. Вона мала величезний успіх, стала відкриттям творчого спадку геніального майстра сучасного українського мистецтва. З виставкової зали було придбано 10 живописних робіт до Національного художнього музею України. На сьогодні Лимарев визнаний одним із найкращих майстрів живопису України, його творчий шлях висвітлений у нових викладах історії українського мистецтва ХХ століття.

ПРОЕКТ «КОЛЕКЦІЯ В КОЛЕКЦІЇ»

У рамках Великого антикварного салону його представляють чотири вітчизняні музеї – Чернігівський обласний художній музей імені Г. П. Галагана, Чернігівський обласний історичний музей ім. В. В. Тарновського, Полтавський художній музей ім. М. Ярошенка та Київський музей театрального, музичного та кіномистецтва України.

Це родинна збірка одного із найзаможніших та найвідоміших родів козацької старшини, що згодом отримав графський титул. Колекція демонструє історію роду у портретах його дев'яти поколінь. Серед її раритетів є цілий ряд живописних шедеврів, таких, як «Буря на морі» Івана Айвазовського, красюди родинного маєтку Галаганів у Сокиринцях Олексія Волоскова та портрет Розумихи Генріха Готліба Хойзера.

Сторінку підготувала
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Парадокси співучої долі

Наприкінці листопада в Національній парламентській бібліотеці України відбувся вечір, присвячений творчості видатного співака Анатолія Солов'яненка, якому 25 вересня 2012-го виповнилося 80 років. Гостями читачів та працівників закладу були дружина Анатолія Борисовича – Світлана Дмитрівна, його багаторічний бібліограф, автор трьох монографій про митця – Алла Терещенко та художник Національної опери України Олег Коспа. Присутні згадували незабутнього Солов'яненка, розповідали цікаві епізоди з його життя, надали належне безцінній творчій спадщині національного генія оперного співа, з щемом переглянули документальну кінострічку «Анатолій Солов'яненко – парадокси долі».

Співак дебютував у ролі Герцога з опери Джузеппе Верді «Ріголетто» на сцені Донецької опери. На гастрольях в Іспанії спектакль української трупи здобув високої оцінки, а в одному з видань з'явилася рецензія під назвою «Шахтарський герцог». Із того часу сценічний образ Герцога став візитівкою нашого майстра в усьому світі...

Родина Солов'яненків була напрочуд співучою. Батько, шахтар із дідів-прадідів, мав драматичний тенор й вирізнявся унікальним тембром голосу. Коли Анатолій поділився з рідними своїми мріями про кар'єру співака, батько спочатку наказав синові оволодіти справжньою професією, а співати дозволив у вільний час. Вступити до Ленінградської консерваторії не пощастило й Анатолій Солов'яненко став студентом Донецького політехнічного інституту. Тож улюбленою справою довелося займатися в художній самодіяльності. Після одного зі студентських концертів 18-річний юнак отримав запрошення вчитися професійного співа в провідного соліста Донецького театру опери та балету, заслуженого артиста Російської Федерації Олександра Коробейченка. Тандем Коробейченко – Солов'яненко відразу став унікальним. Анатолій обожнював свого вчителя. Крім того,

що він був чудовим оперним співаком, Олександр Миколайович шив собі костюми для спектаклів, ремонтував взуття, робив біжутерію для всієї трупи. Фактично на всіх сценах світу, окрім Метрополітен-опера в Нью-Йорку, Анатолій Солов'яненко співав партію Герцога в костюмах, які створив його вчитель...

У Анатолія Борисовича зберігався зошит під назвою «Що треба знати для хорошого співа», до якого він вносив нотатки після кожного уроку в майстра. За десять років, з 1952 до 1962-го у цього славетного педагога Анатолія Солов'яненка отримав без двох рівно одну тисячу уроків. Про свого видатного учня Олександр Коробейченко писав: «Щасливий від того, що мої несамовитість, любов, працелюбність, відданість співу передалися йому й залишаються в мистецтві».

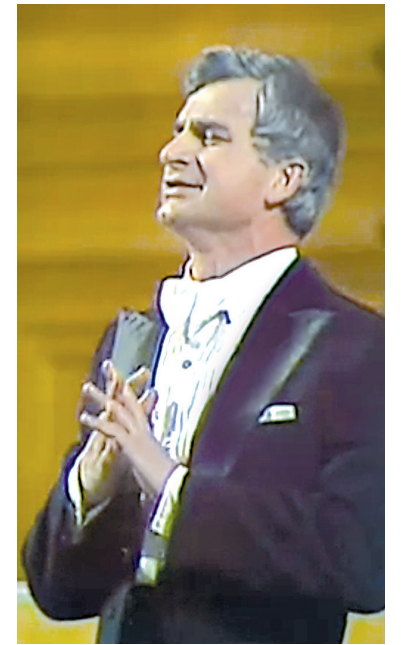
Анатолій Солов'яненко час від часу повторював, що він раб свого голосу. Проте таке «рабство» було лише служінням народу. «Чому я так часто співаю безплатно або за мізерну платню? Тому, що знаю: на мої концерти приходять прості люди, які неспроможні заплатити за квиток великі гроші,

у багатьох немає таких коштів, але вони люблять це мистецтво, і, гадаю, завдячуючи їм, воно житиме», – казав він. І зосередився на концертній діяльності. Але й після смерті вчителя Солов'яненко залишався сумлінним учнем, вдосконалюючи майстерність, вивчаючи різні аспекти творчого життя. Як згадували Алла Терещенко та Олег Коспа, спілкування з співаком завжди додавало їм особливого натхнення. Окрім ерудиції, Анатолій Борисович вирізнявся інтелігентністю, добротою, скромністю й неабияким талантом.

Концертна діяльність Солов'яненка не обмежувалася виступами у театрах. Він співав і на стадіонах відомі арії, романси, народні пісні – українські, італійські, російські. Його мистецтво було доступним усім верствам населення. Було і конструктивним, єднаючи людей різного світогляду як на ра-

нарисної геометрії. На одному з оглядів художньої самодіяльності Донбасу, що проходив у Києві, Анатолія Солов'яненка почув директор Київського оперного театру Віктор Гонтар. Солов'яненко виконував арію Радомесса з «Аїди». Гонтар не приховував свого захоплення і наступного дня запропонував молодому виконавцеві спробувати заспівати в опері разом із симфонічним оркестром. Увечері того ж дня Солов'яненко став стажером Київського театру опери та балету. А за кілька днів його викликали до Москви взяти участь у концерті, присвяченому з'їздові профспілок СРСР. Тоді ж у Москві проходив відбірний тур молодих вокалістів для поїздки в Італію. В журі помітили українського тенора. Анатолій Солов'яненко разом із Миколою Кондратюком та Володимиром Атлантовим поїхали на стажування до Італії. Солов'яненко був учнем видат-

міжнародний успіх – він посів друге місце на пісенному телефестивалі «Неаполь проти всіх». А 1977-го першим із радянських тенорів був запрошений у відомий нью-йоркський «Метрополітен-опера». За ра-

Анатолій Солов'яненко: «Чому я так часто співаю безплатно або за мізерну платню? Тому, що знаю: на мої концерти приходять прості люди, які неспроможні заплатити за квиток великі гроші, у багатьох немає таких коштів, але вони люблять це мистецтво, і, гадаю, завдячуючи їм, воно житиме»

дянських теренах, так і на європейських...

Розповідаючи про творчість свого чоловіка, Світлана Дмитрівна Солов'яненко не обминула й такі парадокси його співучої долі. Скажімо, закінчивши Донецький політехнічний інститут, отримавши диплом конструктора гірських машин, 1954 року він став аспірантом і викладачем кафедри

них італійців Барра та П'яцца. Тож, викладач нарисної геометрії з України заспівав у міланській «Ла Скала»... Стажування тривало рік, закінчилось 1963-го.

22 листопада 1963 року Анатолій Солов'яненко дебютував на київській оперній сцені партією того ж таки Герцога в опері «Ріголетто». За рік доля подарувала йому перший

дянських часів він першим із діячів музичної культури УРСР був удостоєний звання лауреата найвищої – Ленінської премії. В Радянському Союзі це звання отримали тільки двоє з безпартійних артистів: Аркадій Райкін і Анатолій Солов'яненко. А грошову частину цієї солідної премії Анатолій Борисович віддав у Фонд миру... Цікава деталь, вийшовши на пенсію за віком у 1992 році, народний артист СРСР, народний артист України Анатолій Солов'яненко отримав від нової незалежної держави пенсію у 49 гривень.

Дружина Світлана Дмитрівна розповіла, що з чоловіком вони кілька років мешкали в Італії, США, Росії. Але Анатолій весь час сумував за рідною домівкою, йому ставало тяжко на душі й родина поверталася в Україну. Його дуже любили в Москві. Навіть колишній мер Москви особисто запрошував його на всі урядові концерти. Одного разу запропонував постійне житло у столиці Росії. За словами дружини, Анатолій Борисович 1997 року навіть заяву написав. Коли ж їм зателефонували, щоб уточнити дату приїзду, Анатолій Солов'яненко відмовився переїжджати.

Незадовго до смерті, повернувшись в Україну, славетний співак сказав: «Посправжньому господарювати ми ніколи не вміли, а коли, на додачу до цього, втратимо ще й духовність, опинимося взагалі на міліні».

29 липня 1999 року на 67-му році життя у Козині під Києвом зупинилося зболене серце Анатолія Солов'яненка – видатного митця і патріота, якому посмертно у 2008-му було присвоєно звання Героя України.

Дипломатії України – 95!

Таке визначення напрошується для характеристики чергового видання наукового щорічника «Україна дипломатична», присвяченого 95-річчю української дипломатії. Про це переконливо засвідчує наповнення книги: у випуску представлено і розлогі виступи зарубіжних послів, і ґрунтовні дослідження науковців щодо зовнішньої державної політики, і теоретичні розробки сучасного стану міжнародних відносин.

Щорічник відкривається виступом Президента України Віктора Януковича на пленарному засіданні 67-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН. Міністр закордонних справ України Костянтин Грищенко у статті «Стратегічна рівновага як шанс України у багатополлярному світі» розглядає проблеми розвитку сучасної української дипломатії.

Цікавим є розділ під рубрикою «Трибуна дипломата», у якому вміщено публікації Надзвичайних і Повноважних Послів іноземних держав в Україні таких, як: Таджикистан, Молдова, Киргизька Республіка, Білорусь, Болгарія, В'єтнам, Ізраїль, Ірак, Мексиканські Сполучені Штати, Німеччина, Словаччина, Туреччина, Узбекистан, Фінляндія, Швейцарія, Сирія.

У випуску подається окремий блок матеріалів, документів, фотоілюстрацій, що підсумовують цікаву розповідь «20 миттєвостей життя» про діяльність колективу Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв. Організація, до речі, цього року мала ювілей – 20 років плідної діяльності на арені просування позитивного іміджу України.

Розділ «Сучасна українська дипломатія» репрезентується статтями в. о. ректора Дипломатичної академії України Наталії Татаренко «Національні економічні інтереси: культурні виміри і глобальний контекст», першого проректора Дипломатичної академії Вячеслава Циватого «Зовнішня

Зліва направо (1-й ряд): Валерій Солдатенко, голова Українського інституту національної пам'яті, член-кореспондент НАН України, Володимир Бех, перший проректор Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, Анатолій Денисенко, головний редактор щорічника, кандидат історичних наук, Павло Кривонос, генеральний директор Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв, Наталія Татаренко, виконуюча обов'язки ректора Дипломатичної академії України при МЗС України, Юрій Кочубей, Надзвичайний і Повноважний Посол в Україні, почесний професор Дипломатичної академії при МЗС України, сходовознавець, письменник;
(2-й ряд): Олексій Кийков, заступник директора дирекції «Колцентр» ДДП, Микола Бойчук, кандидат політичних наук, громадський діяч, Володимир Лавриненко, проректор Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, Олег Машевський, доктор історичних наук, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Вячеслав Циватий, перший проректор Дипломатичної академії України, кандидат історичних наук, Ольга Таукач, головний редактор журналу «Зовнішні справи», Ігор Алексєнко, генеральний директор видавництва «Наукова думка», Ірина Матяш, доктор історичних наук, Дмитро Дорохін, кореспондент щорічника «Україна дипломатична», Інна Андрійчук, відповідальний секретар щорічника «Україна дипломатична», аспірантка Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, Ігор Жалоба, завідувач кафедри дипломатичної та консульської служби Дипломатичної академії України при МЗС України, доктор історичних наук, Лідія Горбунова, керівник міжнародної громадської організації «Ми українці», кандидат юридичних наук, Михайло Сорока, голова Київської спілки журналістів, відповідальний працівник Українформу, Юрій Лазуто, начальник Протокольного відділу ДДП, Надзвичайний і Повноважний посланник 2-го класу, Віктор Пасак, заступник генерального директора Національного газетно-журнального видавництва, Володимир Сергійчук, голова Міжнародної громадської організації Платформа «Діалог Єврозії», професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Олег Наливайко, голова Національної спілки журналістів України, Олександр Плевака, радник департаменту державного протоколу МЗС України, Анатолій Ворохаєв, перший заступник генерального директора ДДП

політики і дипломатії Грузії в умовах глобалізації», директора Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії України Григорія Перепелиці «Україна поміж Європою та Росією: дилема вибору зовнішньополітичних пріоритетів», відомих науковців Леоніда Шкляра «Україна в контексті глобальних та регіональних викликів», Володимира Сергійчука «Українське євразійство як чинник порозуміння між народами», Сергія Нагорного «Проблеми та перспективи міжнародної співпраці України з Іраком в енергетичній галузі». У цьому розділі вміщено праці українських учених Сергія Шергіна, Ігоря Лосовського, Людмили Чекаленко та Ольги Бутко.

Розмаїте коло дипломатичних відносин прослідковується в рубриці «Дослідження. Розвідки» через аналітичні матеріали кандидата політичних наук Юлії Щегельської «Досвід представлення України у світі (1991–2011)», доктора історичних наук Ігоря Жалоби «Зовнішньополітичні аспекти залізничного питання Молдовського князівства в 60-х роках ХХ ст.», Олександра Полторацького «Відносини Україна–ЄС у контексті східного партнерства».

Нові підходи у висвітленні зовнішньополітичного життя порушують у своїх публікаціях видатні українські вчені Віктор Андрущенко (йдеться про його публікацію «Педагогічна

конституція Європи як соціальна потреба, можливість і реальність європейського простору освіти»), Валерій Солдатенко, Дмитро Веденєєв, Борис Гончар, Олег Машевський та Мирослав Романюк.

Цікаве дослідження представив голова Національної спілки журналістів України Олег Наливайко про міжнародну діяльність цієї організації.

Привертає увагу новий розділ щорічника «Інтерв'ю з зарубіжними дипломатами», який започатковано разом зі Всесвітньою службою «Українсько-го телебачення і радіомовлення». Подано враження про нашу державу Надзвичайних і Повноважних Послів Куби, Аргентини,

Грузії, Індонезії, Японії, акредитованих в Україні.

У цьому випуску під рубрикою «Духовна дипломатія» виступають муфті України шейх Ахмед Тамім, президент Українського біблійного товариства Григорій Комендант, учений-географ Ростислав Сосса.

Відомі українські журналісти Михайло Сорока та Василь Туркевич майстерно підготували статті «Спортивні вершини високосного року» (про Євро-2012), «Подорож до Чернечої гори» (про відвідини Канева зарубіжним корпусом).

Лауреат Шевченківської премії письменник Петро Перебийніс розмірковує про видання «Бібліотеки щорічника «Україна дипломатична» в публіцистичній оповіді «Дипломатична панорама через долі і події».

Уже традиційно щорічник вміщує інформацію про українських та зарубіжних керівників дипломатичних місій і дипломатичне дос'є.

Інна АНДРІЙЧУК,
відповідальний секретар наукового щорічника «Україна дипломатична»

Від редакції: Друкуючи цю інформацію, сподіваємось, що представники дипломатичних місій, акредитованих в Україні, зацікавляться і нашим виданням, яке може слугувати для них трибуною для обміну досвідом, джерелом глибшого пізнання нашої країни, її традицій і першовитоків. Передплата на газету «Культура і життя» триває.

Editorial Note: By publishing this information we hope that the representatives of diplomatic missions to Ukraine will be interested in our edition, which can serve as a platform for sharing their experience, the source of the deeper understanding of our country, its culture and traditions. Subscription to the *Kultura i Zhittya* (Culture and Life) paper continues.

Українська Рада Миру: реалії та нові горизонти

Українська Рада Миру пед-ред звітно-виборною конференцією.

Чергове засідання президії УРМ, яке відкрив її голова, перший Президент України Л. М. Кравчук, було присвячене головній темі – підготовці до звітно-виборної конференції, що проходить раз у п'ять років.

Члени президії обговорили тези доповіді, яка прозвучить на конференції, про результати діяльності всеукраїнської громадської організації за цей час. А звітувати буде про що. Передусім, про реалізацію цільових програм, спрямованих на збереження громадського миру в

Україні та за її межами відповідно до статутних програм та завдань. Серед цих програм, а їх сім, окремим рядком вирізняється «Мир і культура». Ця тема є наскрізною у співпраці зі спорідненими міжнародними організаціями, такими, як Федерація всесвітнього миру, Світовий конгрес українців, Міжрелігійна міжнародна федерація за мир в усьому світі, Асоціація китайського народу за захист миру і роззброєння, Міжнародний благодійний фонд допомоги та дружби, Грецький департамент Української Ради Миру, Товариство української діаспори в Греції «Українсько-Грецька думка»,

МЗС України, Посольства Греції та КНР в Україні, інші громадські та державні організації.

Так, УРМ уже 25 років активно співпрацює з Асоціацією китайського народу за захист миру та роззброєння. Щороку між цими організаціями відбувається обмін делегаціями, що дає можливість розвивати та поглиблювати відносини між нашими країнами. Так, у червні на запрошення китайської сторони делегація УРМ на чолі з членом президії, Надзвичайним і Повноважним Послом України Валерієм Цибухом відвідала Китайську Народну Республіку. Члени делегації побували в Пекіні та

містах Нінбо і Шанхай, де ознайомились з роботою промислових та сільськогосподарських підприємств, їхнім соціальним та культурним розвитком, функціонуванням нової економічної зони Пудун.

Спільно з Товариством української діаспори в Греції, Європейським конгресом українців та під егідою Світового конгресу українців Українська Рада Миру виступила співорганізатором V Міжнародного форуму української діаспори Греції, який відбувся у вересні цього року.

Грецьким департаментом було запропоновано розробити та впровадити освітньо-культурний

проект для юнацтва України «Греція давня і сучасна», який передбачає ознайомлення молоді шкільного та студентського віку з стародавньою історією Греції, її сучасною культурою та архітектурою, мистецтвом, національними традиціями. Українська Рада Миру підтримала цей проект, що найближчим часом почне реалізовуватись.

Отже, 21 грудня в Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова відбудеться конкретна, ділова розмова про нові горизонти Української Ради Миру на наступні п'ять років.

Галина ВОЛИНСЬКА

За підтримки Міністерства культури України 13 грудня в Академічному театрі «Колесо» вшанували 100-річчя від дня народження відомого гумориста, народного артиста України Андрія Корнійовича Сови. Донька митця, Валентина, актриса та педагог театральної гри Дитячої академії мистецтв, запропонувала камерну концепцію вечора пам'яті.

Розмова з Валентиною Совой відбулася напередодні подій.

– У проведенні урочистостей в широкому форматі мені ніхто не відмовляв, ніхто не казав, що не вистачає коштів, приміщення, світла тощо. Навпаки, і це безумовно тішить, усі зголошувались до участі та підтримки. В Міністерстві культури України створено оргкомітет з нагоди відзначення ювілею, адже це не обмежується лише вечором у театрі «Колесо». В Одесі відбувся традиційний конкурс гумористів імені А. Сови. Це його батьківщина і в переддень ювілею там триватимуть заходи. Мистецьке свято проводитимуть і в Чернівцях, це місто було його улюбленим, тут часто знімався, мав добрих друзів.

Уже в процесі підготовки вечора я зрозуміла, що краще обрати малу залу для проведення свята. Тато завжди казав про те, що йому хочеться говорити з глядачем на короткій відстані, віч-на-віч, тож це буде неформальне спілкування.

Пересмішник

Демонструватимуться уривки з кінофільмів за його участі, а якість плівки непридатна для широкоформатного екрану, не така до якої звикли зараз. На жаль, вже мало залишилося його творчих побратимів-гумористів, друзів, та й навіть тих, хто пам'ятає його на сцені. Виступи Андрія Сови – це був театр одного актора, тобто камерний жанр. Сучасних гумористів не залучали до участі у вечорі через те, що вони різняться позиціонуванням та розумінням цього жанру.

Вони провокують сміх зовсім іншого гатунку – мізерний та дрібний.

У щирого, жвавого сміху навіть звук барвистий.

Батько виступав у Кремлівському палаці з'їздів, в Колонному залі будинку профспілок, навіть на стадіоні, та все ж бо помпезність і величність йому не властиві. Звик до кінематографа, знімався часто в різних режисерів, виступав в урядових концертах та понад усе любив душевне спілкування.

Андрій Сова у фільмі «До рідних берегів»

Моя мама Галина Жирова була актрисою Театру російської драми. Вдома велися розмови про театр, вистави, гастролі – мені ця мова була зрозумілою, тож я свідомо обрала акторство. Він був доволі суворим, виховуючи нас із братом, але водночас його любов була такою об'ємною, такою щирою, що невдоволення швидко минало. Наше з ним спілкування було особливо теплим, коли вже хворів і не міг ходити. Часто ділився думками зі мною. Якось каже: «Валю, коли б мене хоч на хвилину відпустив біль, я був би щасливим!» Насправді ніколи не нарікав, не завдавав клопотів, обходив себе сам, хоч пересувався на милицях. Це була самодисципліна високого гатунку. Зранку робив зарядку, варив дієтичну кашу, прибирав, а потім сідав за письмовий стіл. Дуже переймався написанням книжки «Дорога до сміху». Це єдиний документ чи бодай літопис його післявоєнного непростого життя. Він зберігав усі програмки, ретельно складав по роках. Найбільше мене подивував його спеціальний щоденник. Записував де і коли виступав, що виконував, аби, не дай Боже, не повторити репертуар перед тими слухачами, що вже колись запрошували. Він жив по правді. Працював чесно, на повну міць, а коли хвороба перервала такий бурхливий ритм життя – не полишав писати, поглиблювати знання. Читаючи книжку,

помітно, що добре володів словом. Ще були цікаві картини-описи під час служби на теплоході «Цюрупа», що не увійшли до книжки. Яскраві враження від перебування в інших країнах. Саме тоді почав захоплюватися гумором. На теплоході біля трюму було таке місце, котре називалося «брехайлівкою». Там збиралися матроси курити, жартувати, і батько вочевидь добре вписувався в цю компанію. Йому часом казали: «Совушко, підкинь трохи гумору!»

Спогади можна продовжувати, але запрошую до спілкування на вечорі пам'яті. Вдячна всім, хто долучився до його здійснення.

Леся ДЕМЧИК

Фото з архіву Валентини СОВИ

Горизонти творчого пошуку

Міністерство культури України започаткувало творчий проект «Театральна молодь України», презентація якого відбулася у Харківському Будинку актора імені Леся Сердюка Національної спілки театральних діячів України.

Місце проведення було вибрано не випадково. Саме тут для творчої молоді створені всі умови. Охочих організувати недержавні творчі колективи, спробувати себе у постановці уподобаних спектаклів у Харкові чимало. Два місцеві вищі навчальні заклади готують акторів і режисерів. На сьогодні у місті працюють шість академічних державних театрів, а «під одним дахом» Будинку актора діють 19 недержавних театрів, котрі мають різний успіх у глядача, але творчою спільною їм створені рівні умови.

Передовсім, проектом передбачається надати різнобічні можливості для обміну інформацією між творчими театральними закладами різних областей України, пропаганди найкращих досягнень молодіжних творчих колективів, показу найкращих молодіжних вистав та робіт молодих режисерів.

Шляхи реалізації завдань проекту були обговорені начальником відділу театрального мистецтва Міністерства культури України Оленою Воронько за круглим столом «Театральна молодь України: тенденції, перспективи на майбутнє» за участі всіх зацікавлених сторін.

Який доробок має театральна молодь і чого прагне досягти? Учасники проекту ознайомилися з репертуаром місцевих

Виступає Олена Воронько

театрів-студій «Лабораторія театру», «Новий театр», Творчий центр «Апарте», «Амадей», «Може бути», «Театр 19», «Прекрасні квіти», молодіжного театру «Винора», який виграв гранд і здійснює спільну постановку з «Гете-інститутом в Україні» спектаклю «Зірки» німецького драматурга А. Хіллінг.

У рамках проекту молоді актори Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки показали виставу «Шалена кров» Н. Ерпулата та Й. Хіллє у постановці режисера Алли Рибікової.

Учасники проекту відзначили, що вчорашні студенти, а сьогодні молоді спеціалісти в нашій країні вмюють масштабно мислити, спираючись на традиції української режисури, шукають нові форми і методи подачі творів як класичної, так і сучасної драматургії, пишуть власні

п'єси, беруть участь у міжнародних театральних форумах, не чекають, що їм доля усміхнеться і одного дня вони прокинуться відомими, а прагнуть знайти своє місце в мистецькому житті.

– З ініціативи нашого вишу цього року відбувся уже третій Міжнародний фестиваль театральних шкіл «Нахнення», який не тільки сприяє обміну досвідом національних театрів різних країн, але й надає можливість талановитій молоді показати свої здібності і тим самим вийти на новий рівень творчої роботи. Я говорю не тільки про молодих акторів, але й про театрознавців, художників, сценаристів, режисерів, постановників... Всі вони працюють однією командою, від якої залежить результат. Всіляко сприяти їм у цьому – справа нелегка, але посильна, – сказала доктор мистецтвознавства, професор Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого Наталя Владимірова.

Вистава «Шалена кров» не залишила байдужих серед учасників проекту і глядачів. П'єса німецьких драматургів гостра і злободенна: це адаптація турецької громади до життя у європейській державі із її багаторічними демократичними традиціями і моральними цінностями. Твір потребує сучасної драматургії. Герої вистави – тейнджери, які сповідують спосіб життя не найкращих представників свого земляцтва, але за певних обставин всетаки здатні переосмислити власні протиправні вчинки.

– Наразі навчальні спектаклі здебільшого проходять в аудиторіях за відсутності

грошей для їх постановки. При підготовці магістрів вимога навчальної програми – постановка вистави на сцені професійного театру. Отож виходить, що ще в стінах альма матер ми вже створюємо молоді певні труднощі, – зазначила декан театрального факультету Харківського національного університету мистецтв імені І. Котляревського Галина Ботунова.

– Допомогати талантам проявити себе, опікуватися ними, сприяти і спрямовувати – це копітка праця. Але хто, як не метри, у скруту підставлять їм плече! Харківський театральний фестиваль «Курбалесія» відомий широкому загалу. Миська влада підтримує його. І завдяки цьому в заході беруть участь молоді режисери і актори з багатьох країн світу. Хотілось би, щоб подібних театральних оглядів було більше, – говорить викладач Дніпропетровського державного театрально-художнього коледжу Григорій Богомаз-Бабій.

У сучасних соціально-економічних реаліях діяльність театральних колективів має неординарний характер. У зв'язку з цим заслуговує схвалення прагнення молоді до всіляких експериментів, певної трансформації і модифікації для того, щоб мати змогу залучати нову аудиторію.

– Ми сподіваємося, що започаткований проект «Театральна молодь України» всебічно сприятиме цьому. Об'єднання творчих зусиль, поінформованість, опанування наявного досвіду у цій царині, реалізація власних здібностей – це складові цього складного, але такого українського потрібного суспільству процесу, – підсумувала обговорення Олена Воронько.

Володимир СУБОТА,

власкор «Культури і життя». Харків

Фото автора

Могиллянські читання

У Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику 6-7 грудня відбулася XVII Міжнародна наукова конференція «Могиллянські читання». Цього року її тема – «Традиція печерних монастирських комплексів в Україні та Східній Європі. Проблеми вивчення, збереження, музеєфікації».

Конференцію урочисто відкрив генеральний директор Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, доктор історичних наук Любомир Михайлина:

– Початок проведення конференцій був проведений у 1996 році. Проводячи «Могиллянські читання», ми одночасно вшановуємо пам'ять святиителя Петра Могили, славетного українського київського митрополита, видатного просвітителя, який заснував колегіум і дав початок навчальному закладу – Києво-Могиллянській академії. З роками тематика читань розширюється, зростає кількість представників. Приміром, сьогоднішня конференція присвячена традиціям печерних монастирських комплексів, їх вивченню та збереженню. Ці комплекси досить відомі. Про них часто пишуть, говорять, цитують. Але разом з тим, вони мало вивчені. Приємно зазначити, що участь у конференції беруть понад 120 вчених

Конференцію відкриває генеральний директор Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника Любомир Михайлина

з України, Республіки Польщі та Російської Федерації.

Від імені керуючого справами Української Православної Церкви, першого вікарія Київської Митрополії, ректора Київської Духовної Академії і Семінарії, архієпископа Бориспільського Антонія учасників конференції привітав перший проректор Київської Духовної Академії і Семінарії, протоієрей Сергій Ющик.

– Дуже приємно, що саме ці читання присвячені практичній проблемі вивчення і збереження печерних монастирських комплексів. Тема є дуже актуальною і заслуговує найуважливішого обговорення, – зауважив

у вступному слові Віктор Вечерський, заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Міністерства культури України, кандидат архітектури.

– У наш час збирати такі потужні міжнародні конференції не так легко, – відзначив Гліб Івакін, член-кореспондент Національної академії наук України, доктор історичних наук, професор, заступник директора інституту археології НАН України. – Сподіваюсь, що будуть і двадцяті, й тридцяті «Могиллянські читання». І щоб вони були ще більш потужними, ще більш успішними.

Конференцію відкрив Василь Пуцко, кандидат мистецтвознавства, заступник директора Калужського обласного художнього музею (Російська Федерація). Тема його доповіді «Печерні монастирі східно-християнської традиції: від грота на Патмосі до київських обителів».

Історики, мистецтвознавці, археологи, архітектори, реставратори, працівники відомих музейних, академічних установ ділилися останніми результатами своїх наукових здобутків, досвідом практичної роботи. Вислухано понад 100 доповідей фахівців із вітчизняних та закордонних міст, де

наявні давні печерні монастирські комплекси і культові споруди, що потребують системного вивчення, охорони та реставрації.

Засідання конференції проходили в п'яти секціях. Це – «Історичні, історіографічні та джерелознавчі дослідження», «Мистецтвознавчі аспекти вивчення сакральних пам'яток», «Археологічні дослідження», «Музейна справа та музейна педагогіка», «Охорона пам'яток та реставрація».

За результатами роботи Міжнародної наукової конференції «Могиллянські читання» Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник видає збірник наукових праць.

Під час роботи конференції працювала тематична книжкова виставка Національної історичної бібліотеки України.

У колонній залі Київської міської державної адміністрації, у рамках заключного дня Міжнародної акції «16 днів проти гендерного насильства», відбулася церемонія нагородження переможців міського конкурсу дитячого малюнка «Світ без насильства очима дітей».

– Цього року участь у конкурсі взяло близько 400 дітей віком від 3 до 18 років, – розповідає Галина Козлова, директор

Світ без насильства очима дітей

Київського міського центру сім'ї «Родинний дім» й організатор конкурсу. – Головна мета – привертання уваги суспільства до прав дитини, виховання толерантної ненасильницької поведінки у дітей дошкільного та шкільного віку, популяризація загальнолюдських цінностей, виховання високих моральних якостей та відповідального

ставлення до оточення, підтримка талановитих дітей, розвиток їх творчого потенціалу.

Дитячі малюнки можна побачити в Музеї історії міста Києва. В роботах переважають теплі сонячні кольори. А які чудові назви: «Уся родина за столом», «Тато та мама», «Пташиний дім», «Метелики», «Всесвіт»... Діти малюють світ таким, яким хочуть його бачити: в усіх кольорах радуги. У їхніх творах усміхаються квіти і пташки.

Першими за нагородами виходять найменшенькі: від 3 до 6 років – Анна Винограденко, Дар'я Петренко, Марія Мітінюва, вони отримують перші у своєму житті дипломи.

– Шановні колеги, – так сміливо й шанобливо звертається до юних художників голова журі конкурсу Валерій Франчук, заслужений художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. – Ви відгукнулися на досить важливу тему й успішно справилися із завданням. Ви щасливі в тому, що народилися на цій землі. Наша земля найбагатша в світі. А це – слава своїми талантами. Шкодою лише про одне – в кожній категорії по три місця переможців. Але це вже велика перемога – виставити свої твори в залах музею історії Києва.

Дитячі малюнки прикрашатимуть календар на наступний – 2013-й рік

Не приховує свої враження від перегляду виставки й член журі конкурсу Валентина Єфремова, мистецтвознавець, заслужений працівник культури України: «Діти тонко відчують тему й бачать те, що нам, дорослим, часом не під силу!»

– В нашому житті є теми, які ми, дорослі, соромимося порушувати, – зізнається у своєму виступі Леонід Новохатько, заступник голови Київської міської державної адміністрації. – Маю на увазі нерівність у сім'ях, гендерну нерівність, насильство... Діти бачать світ по-своєму. У їхніх роботах переважає оптимізм, добро перемагає

зло. Вважаю, що в цьому конкурсі всі рівні, всі переможці.

Для дітей і дорослих співає заслужена артистка України, Посол миру Наталія Шелепницька.

– Я пишаюся, що в нашій Україні живуть такі талановиті діти, – говорить співачка. – Хай у наших родинах перемагає злагода і мир. Хай у житті панує тільки любов.

...Усміхалося сонечко. Танцювала веселка під музику дощу. Водили хорівод квіти з ангеликами. Діти малюють світ без насильства.

Сторінку підготувала
Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Висока честь – отримати нагороду з рук Леоніда Новохатька, заступника голови Київської міської державної адміністрації

Глави з роману Наталі Дзюбенко «Андрій Первозваний»

АНГЕЛ ЗАВІТУ

Сьогодні надворі кінець XX-го століття. Я живу на землі монолітів. Новий масив Міста побудовано на піску. Грандіозні споруди із заліза, скла та бетону на місці колишніх заплав Дніпра і Десни. Куценькі дерева, котрі по доброму вітрі вилягають рівненькими лавами. Усе ж вони вносять гармидер в життя Міста прямих ліній та прямих кутів. Агресивна пряма лінія... Архітектурний термін викликає майже фізичний біль.

Та ще вітер...

Він б'ється у сірі прямокутники вікон, невидимий та все ж добре відчутний. Я відчуваю його наближення, як кицька відчуває наближення землетрусу. По радіо повідомляють: ідуть повітряні потоки з півночі. Забираюся під пуховик і мугикаю – «з півночі...» Метеорологи завжди щось намудрують, та я добре знаю – се підземний здвиг часу знову доносить чужі далекі голоси, проявляються незнайомі обличчя, наближається до самих очей тінь білоголового старця у білому полотті, і куди мені подітися від оцього безумного вітру історії, для котрого я лише мізерна невидима пушинка, і котрому нічого не варто підхопити мене і закинути у свої чорторії.

Вимисел не має нічого спільного з цим божевільним рухом, не вимисел обдирає до крові серце, знімає з тіла стару зароговілу шкуру і закидає нагою та безборонною у криваве колесо смертей і народжень, змушує пробиватися до кінця чи першопочатку. До курки чи яйця.

Апостол Андрій стоїть світляною тінню на зламах віків мого народу, а всі вчені в один голос стверджують, що його не було на цій землі. Не приходив, не проповідував, його дороги оминули прадавню Україну.

Та досить прислухатися – і чути, як душа великого Апостола плаче в наших поруйнованих церквах, чию з'яву він передрікав, у наших поруйнованих душах. Се біль... біль... Та від того він не перестає бути живим. Дух великого страждальця ніколи не полишав моєї землі, і мені нічого не потрібно намислювати, лише терпляче пробиватися крізь часові розлами, розбирати завали, щоб нарешті воскресло во плоть те, що завжди було, є, і буде в живому духові мого народу як останній поріг надії.

Хто мене переконає, що не було його на землі, обпаленій страшною зіркою Полин? І хто може стверджувати, що не сама земля, просякнута полиновим духом, і не молитви українських пророків, яким було дано зазирати у темний колодязь часу, і не можуть наших Великих Матерів, які залишили нам свої

заповідання мудрости, в останню мить не зупинили смертельний колапс вічності. Часові луни – се не лише з минулого в сьогодні, се ще й навпаки. Луна Чорнобиля стрясала віки минулого. І той, хто помер найстрашнішою смертю серед усіх апостолів, не міг не прийти на землю, сповне стогоном мільйонів помираючих з голоду українських селян, гуркотом води, яка залила найсвятіші і найродючіші землі, до народу, який пережив пекло, описане іще пророком Даниїлом.

Четвертий звір – четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожере всю землю, і вимолотить її та розтрончить її. А десять рогів визначають, що з того царства стане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. І він буде говорити проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і намислить позмінювати свята та права, і вони будуть віддані у його руку аж до одного часу, і часів, і половини часу.

Мовчить Апостол Андрій. Тихо йде землею людей. В яких сховах таїться його Євангеліє? Коли долинуть його слова до тих, задля кого він пішов на муку?

КНИГА ПЕРША

ГЛАВА 2. ПРЕДТЕЧА

...Напівпрозоре марево повільно напливало на ріку.

Андрій ніколи не думав, що буде все так просто.

Ще вчора він запитував Іоанна: – А що, як Він ніколи не з'явиться? А що, як Він прийде, а ми Його не впізнаємо?

– Чого ж ти чекаєш від Його пришествия? – лютував Іоанн. – Чи не огидна людська цікавість привела тебе, хлопче, до мене? Чи не надто легко торкаєшся ти словами і помислами того, що ні мисль, ані слово осягнути не можуть, бо не можуть вмістити?

І, завваживши, що обличчя юнака вкрилося червоними плямами, уже лагідніше додав:

– Людина слаба, людина же дика. Зацвісти, а по тому заплідонити вона може тільки вірою.

Затемнена фраза захопила його зненацька. Надвечір'я слалося берегами Йордану, розцвічуючи багряними відблесками води. «Я вірую! – метався він думкою. – О, я вірую! Але що се для мене? Клітка, темниця? Пастка, яку сам збудував, сам вибрав? Тут тільки голі стіни, тільки заборони, тільки безкінечне чекання. Що ж мені робити?»

Іоанн насмішувато дивився в юне розгублене обличчя:

– Ловити рибу, хлопче...

Напівпрозоре марево напливало повільно і невідступно.

Мінявся світ. Зміщувалися небесні сфери. Вібрували напнуті сонячні промені. Крізь пекельний вибух і руйнацію вчувалося ревище важкопораненого звіра. Смертельна туга й жах обійняли землю юдолю. Але в хаосі самозичення враз з'явилася якась логіка і мета.

Чолов'яга з обпаленим вітрами й сонцем ликом височів перед натовпом. Крізь рубище з верблюдячого волосу просвічувалося голе тіло. Діромахи відкривали страшні синці. Велетенська енергія, стиснена у крем'янистих м'язах, валила нестримним обвалом з його чорних, палаючих очей:

– Я хрещу вас водою святою, а Той, Хто іде за мною, хреститиме вас Духом Святим. Покайтеся, бо настає час Царства нового...

Шумів натовп. Гомін то бурчався біля ніг проповідника, то перехлюпував через його голову неспокійними хвилями, стихаючи на мить до чергового натиску бурі. Андрій та Симон, притулившись один до одного, сиділи біля ніг Іоанна. Братів похитувало. Вони віддавна ходили за цим дивним чоловіком і мали б уже якось при звичаїтися до постійного велелюддя. Та все ж щоразу, коли роздріблені купки прочан збивалися у густий покручений клубок, вони фізично відчували, як їх всотувало, розмивало серед криків,

голосів, ридань, зойків, голосів, стогонів. Ділилося єство, розсіювалося на дрібні порошинки скривдженого люду, стукотіло сотнями сердець, дивилося сотнями очей, горювало сотнями душ. А потім знову маліло, стисалося, повертало себе собі. І тільки темні тіні метлялися стривоженими душами.

Два брати... Схожі і різні. Симон – високий, кремезний. У густій, темній, кучерявій чуприні проіскривала перша сивина. Андрій – високий, хупавий, блідий. На лиці Симона блискавичний перебіг настрою: од гніву до розчулення. Андрій – постійна саяна барва доброти.

Симон оточував Андрія ніжною, турботливою любов'ю, проте разом випадало бути лише зрідка. Симон мешкав у Капернаумі, де звів собі добрячий будинок, піклувався про дружину, виховував дітей. Сюди ж, на береги Йордану, приходив з тим, аби відвідати батьків і брата. А ще – його незборимо тягло до цього дивного чоловіка в одежі з верблюдячого волосу, з гримучим гучним голосом, що відлунював у прибережних скелях. Іоанн був для Симона більше за учителя, навіть за батька. Теслюючи у Капернаумі чи латаючи рибальську сіть, лагодячи човна чи пораючись на винограднику, він повсякчас усім єством своїм відчував його поклик.

Іноді голос, який звучав у ньому, ставав таким всеможним, що Симон покидав усе і в чому був рушав у неблизьку дорогу на йорданські береги, аби ще раз, уже вкотре, послухати того, хто спрямовував дорогу для Господа... Він вслухався у голос речника Єдиного і Всемогутнього, і перед ним одкривалася безодня. О, яким нікчемним і мізерним він себе почував. Темний, похмурий протяг пронизував до кісток – хто я, Господи? Для чого? І не було відповіді. Тільки увесь погляд забирав отой, хто довгими роками жив у пустелі. Кого не раз жалили скорпіони й отруйні гадюки, та ще страшнішою була трутизна людського глузування, кпинів, людської зневаги.

Якось Симон запитав Іоанна: – Учителю, невже, щоб догукатися до людей, потрібно йти в пустощі?

– Дитя ти нерозумне, – повагом кинув Іоанн. – Людині прокричи у вухо, а вона не почує, вклади в руки, а вона не побачить. Людині треба втратити, щоб оцінити, збагнути... О, який ти наївний! Десятки, сотні марновірів днями й ночами брели пісками, ховалися у вовчих норах, аби тільки почути мої проповіді і мої молитви. Людська цікавість безмежна. Коли б я проповідував на людських порогах, мене б зацькували

собаками, закидали камінням, мене б ніхто не почув. Або послухали би та й одразу забули. А так кожне моє слово, здохне в трудах та злигоднях, визбирували, повторювали, щоб запам'ятати, донести іншим. Тобі тільки видається, що мене в пустелі, на безлюдді, ніхто не чув...

Нудьгуючий погляд пророка блукав у високості. Чорні різкі зморшки сікли чоло. Він пекельно нудьгував і постійно чогось чекав.

Або когось...

Затверділа постать велетенського чоловіка несла на собі немислимий тягар.

Ось і зараз, приступивши до хрещення нової групи прочан, він розгублено оглянувся довкола, й брати вкотре відчували його сум'яття і сиротливу неприкаяність. Дитинною тугою повіяло від його обличчя, зведених догори велетенських рук, стиснених кулаків. Та ось п'ястуки розпалися, гоїгнулися плечі. Іоанн повернувся спиною до людей. Вираз надлюдського напруження змінився радісним здивуванням, обличчя розпогодилось, і він увесь аж потягнувся туди, до кам'янистої битої стежини, якою повільно, але впевнено ступав високий, чорнявий чоловік з чорною бородою і білою пов'язкою на голові. Відчувши зміну настрою пророка, скочили на рівні ноги брати.

Водами Йордану розходилися золотисті брижі. Розвіявся туманець. Стих вітер. Сонце впало на голови тих, хто стовпався круж Іоанна, нестерпно пекучою жарінню. Здиблилися води на річці і все не опадали, оливкове дерево, побіля якого проходив чоловік, схилилося і залякло. У смертному заціпенінні знову збурулися м'язи на спині Іоанна. Та, чим ближче підходив подорожній, все поступово приходило в рух. Скапнув піт з чола Андрія, скотився камінець з ближньої скелі, веселково зблиснула луска маленьких рибок, які заснувалися в повітрі, вистрибуючи з прибережних хвиль. І темне, важке світло знову зазолотіло і тихенько рушило чистим, блакитним небозводом.

Все сподіялося в душах братів враз і навально. Стара, зароговіла шкіра спершу потріскалася, всохла, а потім, завдаючи нестерпного болю, розлетілася. Ще хвилину тому вони стояли посеред натовпу, пекли порізи на ногах, тріскалася шкіра від нестерпної суші, вони були важкими, неповороткими, скутими в собі. Аж ось святошна легкота струмом побігла жилами – се Він!

Шумів натовп.

Хто хотів побачити – побачив, хто хотів почути – почув.

Та багато хто засумнівався. А більшість не повірила.

Чоловік уже стояв перед Іоанном, шанобливо схиливши голову.

– Охрести мене, Іоанне, – тихим голосом просив він.

– Я повинен хреститися від тебе, і чи Тобі іти до мене?

– Допусти це тепер, бо так нам належить сповнити усю праведність.

І вони ступили у води Йордану. Іоанн зачерпнув повні пригорщі води...

Роззахнулося небо. І тільки тоді збагнув Андрій, як темно на землі. Світляні потоки могутнім водоспадом скочувалися додолу. Вони не сліпили очей, вони дарували очам і серцю зір. Оливкове дерево своїм корінням пробивалося до води крізь кам'янисту твердь. Бачив Андрій, як погойдувалася земля, бджола коричневими крильцями прорізала повітря, висока скеля позаду них скришувалася і западала в землю. Натомість уже в іншому місці кам'яна порода здиблювалася і починала рости. А голос – тихий і знайомий, як знайоме шелестіння вітру, сміх дитини, хлюпання води, – голос звучав з небес:

– Се син мій улюблений, в ньому моє уповання. Високий, красивий птах спав з сіліпучої іскрини, плавно і м'яко кружляв над головою прибульця. Андрій бачив його очі, підняті д'горі, і схлипував од нетутешньої печалі. В душі ламалися й догоряли останні заслінки, але душа не вмещала огрому того, що сталося. Душа тяжко страждала од власної малости і прагнула забуття.

Чоловік підняв костура. Показав долоню на схилу голову Іоанна, помахав правицею, прощаючись з людьми, і швидко рушив назад битою стежиною, з оптопаною прочанами. І ще раз озирнувся. І вирізав його та Симона. Вихопив світлим зором з гурту, приголубив швидкою, печальною усмішкою.

Зник за поворотом.

Іоанн, схиливши важку голову на плече Андрія, плакав.

ГЛАВА 19. ДАРА

Апостол нарешті вибереться відвідати Марію, яка давно не з'являлася у світлиці вождя. Міг бачити її тільки біля Священного дуба під час своїх вечірніх проповідей. Апостол Андрій дивувався. У висхлій шкробі, завжди незрушній і мовчазній, проходила якась дивовижна зміна. Вона, як заведено, одягалася у чорну туніку, прикриту чорним плащем, але очі почали оживати, в їх глибині проскакували тихі й теплі світлячки. Апостол впродовж багатьох літ сподівався і молився за це, але його вразило, що Марія почала оживати саме тут, на диких землях, серед незнайомих людей, з якими не могла навіть перемовитися, тому що не знала Слова – так називали свою співучу мову венеде.

(Київ, «Гранослов», 1999)

Апостол ішов до Марії, яка зачала, як йому повідали, у маленькій хижці на бічній вулиці Венедії, поспішав, прагнучи діткнутися чуда – великого чуда відродження людської душі. Але він не сподівався того, що побачив у низенькій ліплянці, що тулилася до земляного валу. Привів його туди невідлучний Янек – біла голова.

Марія сиділа за дерев'яними кроснами і пряла.

Крутилося дерев'яне колесо.

Соталися різнобарвні ниті.

Довге, вибілене сріблястою памороззю волосся було скріплене шкіряним начільником, як зазвичай у венедеві.

Побіч сиділа, вочевидь просто на долівці, тому що рясва голівка ледь сягала пояса Марії, юна дівчинка. Вони одночасно повернули голови до нього.

Пильно приглядаючись до життя чудного племені, яке здебільшого вирувало біля терема вождя та навколо Священного дуба, Апостол, звісно, не міг би не зауважити це точене геніальним різцем підбріддя, крилаті брови, гордовиті губи, цей дивний сплет гармонії й ніжності. І водночас гіркої, трагічної, але певної у собі душі, що сягла найвищого розвою. Десь він уже бачив це прекрасне обличчя, гордовитий трепетний профіль. Апостол зі страхом відганяв підступаюче відіння: такого не могло бути, се безумство, мана! Але... Ця сяйлива венедека мала достоту таке ж обличчя, такі очі, як інша жінка, яка ще донедавна жила у далекій Іудей.

...Звали ту жінку Марія – Матір Господа.

– Се Дара, – Марія втупилася у перенісся Апостола, у великих очах схлюпнуло живе срібло.

За слов'янським звичаєм, дівчина мала б підхопитися і привітати гостя, та вона лише привітно кивнула голівкою і заясніла усмішкою.

Він підступив ближче і під ним розверзлася земля: дівчина не сиділа, вона стояла на повен зріст, вклоняючись гостеві. Дівчина була горбатою. Неземне довершене обличчя належало мізерному, гидкому створінню з кривенькими ногами, викрученим тулубом.

Перехрестився, шепочучи молитовні слова, вражено видихнув:

– Що се?..

Марія відповіла, не відводячи від нього пильного погляду, в якому дедалі виразніше скресали срібні сполохи:

– Се Дара, мій Учителю, Велика Ткаля...

Він не міг одірвати очей від дівчинки, щось ковзнуло у його свідомості. Ось Велика Ткаля, про яку з таким побожним захватом говорили венедейські жінки, затято сперечаючись за право якоїсь черги. Це все, що він міг пригадати, і це нічого не пояснювало.

– Учителю, – в голосі Марії було щире здивування, – невже ви нічого не бачите?

Вона відсунула заслінки на вікні, у хижку запурхнуло сонячне проміння. Апостол не розумів радісного подивування Марії, гупало серце. Понад силу відвів очі. І враз...

Розступилися курні стіни маленької хижки, і урочисто, велично крізь вхідний вузький отвір вступив у зеленому клетотинні, буйному різнобарв'ї Праліс.

Тоскно завилила феєрична чигрин-птиця, закліпала сумними людськими очима. Висунув з густих хащ гордовиту голову олень, закрутилися у віщому вічному колесі життя химерні вужі, майнула рудим хвостом лисичка, хрумкнула лісовим горішком лукава білочка, а довкруг закружляли у трепетному вогнеплинному танку добрі і мудрі жінки – берегині з піднятими до сонця руками.

У яснобарвних тканках, дивовижних плетенках, розшитих кольоровими нитями рушниках, сорочках, плахтах, наскронниках з раптовою силою проявилася таємниця цієї юної і сліпучої землі, племені, яке тулилося до неї з синівською побожністю, таємниця, яку він видавлявся і вишукував у словах, розмовах, на гамірних збіговиськах, а вона тут, у цій ось крихітній ліплянці-мазанці, і ключ до неї у серці дівчини-калічки з прекрасним овидом, який так нагадує образ іншої жінки – та сама печаль земної людини, яка заглянула в очі вічності, мудрий усміх всезнання і всепрощення, безмежного милосердя і тихої жіночої лагідності.

– Ми не передавали ці вироби людям, чекали на тебе, Учителю. – Погідний голос Марії бринів, то був живий голос, який долинув з неймовірного далека:

«...Забуваєш про нас, Андрійку...»

Він відігнав від себе тінь минувшини і вхопився за те, що його стривожило:

– Ми?.. Ти, Маріє, хочеш сказати, що у цьому є і твоя праця? Що ти до цих поганських ліків доклала ті руки, які колись ткали хітон і золотистий плащ Спасителя? Що ти, замість прославлення Його, і тільки Його, молитвуєш ідолам?

– Немає правди у твоїх словах, Учителю, це життя, створене Ним і Ним спасенне. Саме життя прославляє його своєю красою.

– То спокуса, страшна спокуса вічного життя без віри в Господа.

– Тут є віра, Учителю, це і є справдешня віра, невже ти не бачиш? Ще немає слів для цієї віри, немає імені Його, але є Його живий і животворящий дух.

Вона захищала своє, виношене за роки оніміння, застигло існування, коли її покинуло життя з барвами, голосами, доторками, коли в її холодий склеп не долітало жодного звуку. Вона перейшла через пустелю, але навіть там вона знала, що, крім жалючого піску, є ще інший край людей і любови. Колиш вона дісталася його, але він згорів, тому що була слабкою і безборонною. Та тепер, намацавши під собою живу твердь, ковтнувши живої води, вона не віддасть нікому одвічного первородного права жінки народжувати нове життя.

– Отямся, Маріє, – тихо прошепотів вражений Апостол.

– Ти відступаєш від Нього...

Жінка спаленіла, та голос залишився непоступливим, впевненим і спокійним:

– Я нарешті знайшла дорогу до Нього.

Дара – Велика Ткаля – уважно слухала. Янек тулився до запічка. Чужа мова була йому вдивовижу, і він подумки пробував повторювати окремі фрази – смішно, пощо людям клопіт – мучитися, мовлячи отакі звуки, якщо Слово таке просте і легке. Він зосереджено метикував: такою мовою, звісно, не можна створити веди або скласти купальську співанку.

Голоси були сердиті, і Янек сприймав це просто як війну виправу Слова, якби ото вперше Іломер вивів його в поле і змусив крутити у руках дерев'яного мечка. Тією дерев'яшкою Іломер тоді наставив йому добрячих синців.

«Жоден слов'янин, – метикував хлопець, кумедно розтягуючи й округлюючи губи, нишком передражняючи мовців, – ніколи не заговорить таким Словом».

Дара заговорила арамейською...

Воістину для Апостола день несподіванок.

– Мені й вони також кажуть щодня: не так. А чому? А не страшно. Немає страху перед богами Венедії. Немає покори перед богами Венедії. Богам потрібен страх? Твоєму Богові також потрібен страх? Я не вірю...

– Бог – це любов, – звично відказав на звичне запитання. Та мислив про інше: – Звідкіля ти знаєш арамейську мову?

– Від неї, – кивнула дівчинка в бік Марії.

А та хапливо пояснила:

(Далі буде)

НОВИНИ

КНИГА ПРО СЛАНЕ МИНУЛЕ ГАЛИЦЬКОГО СЕЛА

6 грудня 2012 р. в Картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич» відбулася небуденна подія – презентовано книгу про одне з найдавніших сіл Галицько-Волинського князівства, а у часи середньовіччя – містечка Кукільники. Це село відоме згадками у документах княжої доби та середньовіччя, нового часу і слане окремими пам'ятками сакральної архітектури. Краєзнавче видання побачило світ під однойменною назвою «Кукільники» і є присвяченим до 800-ої річниці з часу першої письмової згадки про даний населений пункт, яка відзначається в цьому році.

Книга з'явилася завдяки бажанню залишити для нащадків знання про життя попередніх поколінь, поділитися спогадами про звичай громади, пережиті нею буремні роки, дати коротку характеристику основних пам'яток села.

Перед присутніми виступили небайдужі представники духовенства, органів державної влади та місцевого самоврядування, наукових установ, які були безпосередньо причетні до появи цього першого друкованого літопису села.

Авторами видання є Петро Хміль (1927 р. н., уродженець Кукільників, працював учителем української мови та літератури, а згодом директором восьмилітньої школи в с. Кукільники; автор ряду матеріалів до тому «Івано-Франківська область. Історія міст та сіл УРСР») та Зарічна Марія (вчитель української мови та літератури Кукільницької ЗОШ І-ІІ ст.).

У книзі розповідається про галицьке село Кукільники, його історію та сьогодення, відомих людей – вихідців з села і висловили щире подяку голові Кукільницької сільської ради Ю.Остяку, директору Кукільницької ЗОШ І-ІІ ступенів М. Гушуляку, генеральному директору Національного заповідника «Давній Галич» О. Береговському та працівникам установи (М. Костик, І. Креховецькому, О. Мельничуку, Т. Зінковському, Т. Тріщу, Я. Поташнику, О. Медвідь), начальнику центру поштового зв'язку № 6 Р. Лотоцькому, голові Галицької райдержадміністрації Г. Івасишину, керівнику апарату Галицької РДА Н. Кицелі за допомогу в упорядкуванні та виданні книги. У книзі використано старі фотографії з домашніх архівів жителів села.

Наклад праці, як на даний час, є досить значним і становить 600 примірників – а це означає, що воно має змогу бути популяризованим серед широких кіл усіх зацікавлених історією рідного краю.

Генеральний директор НЗ «Давній Галич» Олександр Береговський наголосив на важливості збереження традицій, завдяки яким упродовж століть існувало українське село.

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

з 17 до 23 грудня 2012 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)

18 – Ж. Бізе – Р. Шедрін «Кармен-сюїта»
М. Римський-Корсаков «Шехеразада»
20 – Дж. Пуччіні «Манон Леско»
22 (12.00) – Концерт учнів Київського державного хореографічного училища
22 (19.00) – Вечір романсу
23 – Дж. Верді «Аїда»
Вартість квитків: 20–300 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)

18 – Е.-Е. Шмітт «Фредерік, або Бульвар злочинів»
20 – А. Чехов «Жона є жона...»
21 – В. Шекспір «Буря»
22 – Н. Казандакис «Грек Зорба»
23 – І. Малкович «Райське діло»
Камерна сцена імені Сергія Данченка
19 – І. Афанасьєв «Поміж небом і землею» прем'єра
22 – І. Афанасьєв «Самотня леді»
23 – З. Хшановський, Л. Кадирова «Марія»
(Коли розлучаються двох...)
Вартість квитків: 20–250 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)

17 – Ж. Ф. Реньяр «Шаленство кохання» прем'єра
18 – Ж. Б. Мольєр «Уявно хворий» прем'єра
19 – А. Менцелл «Бабине літо»
20 – Леся Українка «У полоні пристрастей»
(Камінний господар)
22 – Л. Малюгін «Насмішувате моє щастя»
23 (12.00) – М. Камолетті «Сімейна вечеря»
23 (19.00) – Р. Шерідан «Школа скандалу»
Вартість квитків: 10–200 грн.
Нова сцена
19 (20.00) – Н. Птушкіна «Пізанська вежа»
22 (18.00) – Н. Єрпулат, Й. Хільє «Скажена кров»
23 (18.00) – О. Мардань «Жінки. Фрагмент»
Скандал без антракту» прем'єра
Сцена «Під дахом»
21 – «Олександр Вертинський. Бал Господній...»
22, 23 – Й.-В. Гете «Страждання юного Вертера»
прем'єра
Початок вистав о 20.00
Вартість квитків: 30–100 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)

Основна сцена

17, 22 – Р. Баєр «Чотири причини вийти заміж»
18 – О. Мардань «Черга»
19 – А. Герні «Сільвія»
20 – Г. Бюхнер «Карнавал плоті» прем'єра
21 – Ф. Достоевський «Опіскін. Фома!» прем'єра

23 – Х. Бергер «Брешемо чисту правду»
Мала сцена
22 – А. Чехов «Три сестри»
23 – М. Коляда «Дні пролітають зі свистом...»
Початок вистав о 15.00
Вартість квитків: 40–120 грн.

Вільна сцена

www.vilnascena.kiev.ua

Вул. О. Гончара, 71, тел. 486-80-40

21 (20.00) – Б.-М. Кольєс «Роберто Зукко»
22 (19.00) – «Щуролов» (за О. Грінном)
23 (19.00) – Я. Пулинович «Наталчина мрія» прем'єра
Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30

19, 23 (12.00) – Острів скарбів прем'єра
19 (19.00) – І. Кальман «Сільва»
21 – Й. Штраус «Циганський барон» прем'єра
22 – Ф. Лоу «Моя чарівна леді»
23 (19.00) – І. Кальман «Фіалка Монмартру»
Вартість квитків: 20–150 грн.
Театр у фойє
18 – Ж. Оффенбах «Звана вечеря з італійцями»

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua

Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)

18 – А. Крим «Квартет для двох»
19 – Т. Іващенко «Empty trash» (Спалюємо сміття)
20 – Я. Гловацький «Четверта сестра»
21, 22 – П. Гладилін «Афінські вечори»
23 – Р. де Вос «Поки мама не прийшла»
23 (12.00) – В. Глейзер «Сім бажань Зербіно»
Камерна сцена
18, 21 – К. Малініна (за Г. Маркесом)
«Очі блакитного собаки» прем'єра
19 – М. Шизгал «Любофф!»
20 – Яр. Стельмах «Синій автомобіль»
23 – О. Островський «Право на любов»
Вартість квитків: 30–90 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигирська, 2, тел. 425-31-16

19 (13.00) – С. Баневич «Історія Кая та Герди, або Снігова королева»
20 (13.00) – Музичні класики. Класик 1-й. Симфонічна абетка для дітей та їхніх батьків
22 (12.00, 15.00) – С. Баневич «Дванадцять місяців»
23 (12.00) – С. Прокоф'єв «Петрик і вовк». К. Сен-Санс «Карнавал тварин»
Вартість квитків: 20–150 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛІПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19

18, 19, 20, 21 (12.00) – Г.-Х. Андерсен «Снігова королева»
20 (19.00) – В. Шекспір «Ромео і Джульєтта»
22, 23 (12.00) – В. Гирич «Троє поросят» прем'єра
23 (19.00) – І. Тургенєв «Місяць у селі»
Мала сцена
22 (19.00) – А. Курейчик «Обережно, жінки!»
Вартість квитків: 20–50 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akademypuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1-а, тел. 278-58-08

Новорічні вистави для дітей
22 (17.30) – М. Петренко «Пригода Дідуса Мороза»

23 (10.00, 12.30, 15.00, 17.30) – Г. Усач, С. Єфремов «Троє поросят»

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Миропільська, 1, тел. 513-15-00

22 – С. Коган, С. Єфремов «Ще раз про Червону Шапочку»
23 – Г. Усач, С. Єфремов «Троє поросят»
Початок вистав об 11.00 та 13.00
Вартість квитків: 30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.koleso.teatr.kiev.ua

Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22

18, 19 – Коктейль «Фа-соль»

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 206, тел. 425-54-89

Театральна вітальня

20 – О. Гремін «Очі дня» прем'єра
21 – А. Крим «Лист Богу» прем'єра
Вартість квитків: 50–70 грн.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ
ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua

Вул. Ярославів Вал, 14-б, тел. 272-41-88

17 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласег «Те, що приходять французи»
18 – Й. Бродський, О. Вертинський, О. Галич «Нізівки з любов'ю» прем'єра
19 – Є. Чуприна «Цветаєва ± Пастернак»
20 – О. Миколайчук-Низовець «Ассо та Піаф»
22 – Е.-Е. Шмітт «Оскар – Богу»
23 – О. Олесь «Все про кохання»
Початок вистав о 19.00
Вартість квитків: 50–150 грн.

Мікросцена

Вул. Ярославів Вал, 16

20 – Ф. Саган «Колючка»

21 – В. Сигарєв «Діно Північне»

Початок вистав о 19.30

Вартість квитків: 50 грн.

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua

Вул. Шовковична, 7а, тел. 253-93-83

22 – К. Гоцці «Король-Олень»
23 – «Я божевільна?!» (за П. Вежиновим)
Вартість квитків: 50–60 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50

20, 21 (19.00), 22, 23 (18.00) – Наше Різдво прем'єра
Вартість квитків: 80 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «АКТОР»

www.teatr-aktor.kiev.ua

Вул. Велика Житомирська, 40, тел. 362-50-50

19 (19.00) – А. Осецька «Смак черешні»
21 (15.00) – К. Чуковський «Муха-Цокотуха»
22 (11.00, 15.00) – Я. Стельмах «Обережно, злий лев»
23 (17.00) – Е. Кішон «Шлюбне свідоцтво»
Вартість квитків: 50 грн.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

www.nut.kiev.ua

Вул. Михайлівська, 24ж, тел. 279-32-78

22 – Т. Малайчук «Еротичні сни нашого міста» прем'єра
Вартість квитків: 70 грн.

Театр «Божья коровка»

22, 23 (12.00, 14.00) – А. Воробійов

«Новорічні пригоди Сніговика»

Початок вистав о 12.00

Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР «БРАВО»

www.teatr-bravo.kiev.ua

Вул. Олеся Гончара, 79, тел. 486-40-22

19, 22, 23 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласег «Чоловічий рід, одина, або Не вір очам своїм»

20 – Н. Птушкіна «Моя дружина йде до італійця»

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК
ОРГАННОЇ ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86

17 – Тріо «Равісан»: В. Чікіров (ліричний баритон), Г. Бубнова (орган)

18 – Т. Рой (флейта), І. Рябов (ф-но), М. Сидоренко (орган)

19 – Ансамбль класичної музики імені Б. Лятошинського

20 – З. а. М. Ліпінська (мецо-сопрано), Н. Сіваченко (скрипка), н. а. Н. Свириденко (клавесин), н. а. В. Кошуба (орган)

21 – Г. Бубнова (орган)

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)

17 – Національний ансамбль солістів «Київська камерата», з. а. Г. Сафонов (скрипка), з. а. О. Строган (ф-но)

19 – Концерт народної музики до Дня Святого Миколая

20 – Національний камерний ансамбль «Київські солісти», В. Руденко (ф-но) Росія, М. Калугіна (ф-но)

21 – Національний ансамбль солістів «Київська камерата», О. Пушкарська (ф-но)

22 – Національний академічний духовий оркестр України

23 – Ювілейний концерт до 20-річчя створення Національного президентського оркестру

НМАУ ІМЕНІ П. ЧАЙКОВСЬКОГО

www.operna-nmau.kiev.ua

Вул. Городецького 1-3/11, тел. 279-12-42

Великий зал

17 – Авторський концерт композитора О. Яковчука

19 – С. Гулак-Артемівський «Запорожець за Дунаєм»

21 – Концерт фортепіанного факультету

22 – П. Чайківський «Юланта»

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ «УКРАЇНА»

www.palace-ukraine.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 103, тел. 247-23-16

19 – Віденський Штраус-оркестр

Мала зала

Театральний центр В.ROOM

17 – Б. Вербер «Імперія ангелів»

Театр «Може бути» (м. Харків)

19, 20 – Театр танцю Black O'Range

21 – Р. Куні «Не турбувати!»

Театр-студія «Образ»

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua

Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)

Новорічна вистава «Дід Мороз у Диканьці»
(з 23 грудня)

Примітка.
У репертуарі можливі зміни
Підготувала Алла ЯКОВЕНКО

«Тільки Слово – пам'яті спасенність»

Ліна Костенко

Вірна горлиця Надросся не дожила до мрії всього життя 25 років. 8 червня 1987 року навки залишила рідне Погребище Настя Андріанівна Присяжнюк у віці 93 літ. Природа відміряла їй довге життя. Педагог, краєзнавець, фольклорист, етнограф. Після десяти років ГУЛАГу зуміла записати 7 тисяч пісень, 56 тисяч прислів'їв, 4,5 тисячі оповідальних творів, майже 5 тисяч гуморесок, тисячі загадок, матеріали до народного сонника, розвідки про річку Рось, квіти та 250 народних страв. Додаймо ще хроніку багатьох родин, походження місцевих прізвищ і прізвиць, дослідження подільського весілля (150 пісень), описи календарних і родинних обрядів, історію Погребища з глибини віків, а ще півтисячі різних статей в обласну та районну пресу.

Неоціненна її праця й на ниві збирання та популяризації народного мелосу. З усіх областей України отримувала прохання поділитися досвідом. Настя Андріанівна листувалася з Климентієм Квіткою – чоловіком Лесі Українки, Юрієм Коцюбинським, Агатангелом Кримським, Миколою Скрипником – колишнім міністром освіти України, Михайлом Стельмахом, Платоном Вороньком, Іваном Драчем, а загальна кількість респондентів наближалась до 300 осіб.

Музей у Надроссі

Пам'яті Насті Андріанівни Присяжнюк

Настя Андріанівна Присяжнюк

Баба Настя, як її називали в Погребищі, була еталоном працездатності. Все записувала у двох примірниках. Один відсилає в Київський інститут рукописних фондів ім. Рильського, а другий залишала у спеціальних папках для дорогих нащадків. В останні роки старенька особливо переймалась подальшою долею своїх «золотих розсипів», написала в заповіті, в які установи віддати упорядковані папки. Про створення музею для збереження української народної спадщини фанатична трудівниця почала задумуватися ще в далекому 1946 році. У вісімдесятих роках стояло питання

про спорудження музею етнографії на садибі дослідниці етносу. Подвижниця заповідала свою хатину, бібліотеку, землю (16 соток), область виділила 18 тисяч карбованців. Але мрія фольклористки при її житті не здійснилася.

Хто познайомився з живим словом і подихом забутої страдниць, почувався досить непевно... Ніде у світі, а тим паче в Україні, не знайти такої самовідданої трудівниці, котра стільки «напашила» народних скарбів! Саме про ті неоціненні фольклорні скарби Насті Присяжнюк йшлося 23 жовтня 2012

року при відкритті музею її імені. Заслужена артистка України, начальник обласного управління культури, Марія Іванівна Скрипник, директор Вінницького обласного краєзнавчого музею Катерина Іванівна Висоцька, заступник директора обласного Центру народної творчості Олена Іванівна Назарець, автор книги «Народної ниви жниці Настя Присяжнюк» Ганна Леонтіївна Волошенюк, педагог і письменниця з Шаргорода Ганна Іванівна Боярська, влучаті племінники Петро і Григорій Бенедиктовичі Марченки та інші відзначили непересічний

Відкриття музею Насті Андріанівни Присяжнюк

внесок фольклористки у збереження культурного надбання українського народу. Висловлено подяки керівництву району та заслуженому працівнику культури України Галині Михайлівні Кравчук, начальнику районного управління культури. Саме вона з журналістом Юрієм Дмитровичем Хмельовим найбільше опікувалися створенням музею.

Матеріали для музею збиралися на всій території СНД. Архіви СБУ, Державного архіву цивільних справ України, академії Наук України, Кам'янець-Подільського ДПУ ім. Огієнка, Вінницького обласного краєзнавчого музею надали ексклюзивні експонати. До цієї особливої, що тривала протягом трьох останніх років, дослідницької роботи були задіяні журналісти, вчені, письменники, вчителі, діячі культури, всі небаїдужі до збереження національної творчої спадщини.

Першу екскурсію провела вчений секретар Вінницького обласного краєзнавчого музею Олена Брозь. «Відкриття музею – знакова подія для Погребища та області. Музей стає просвітницьким осередком духовності і фольклору в регіоні, на базі якого в перспективі видання книг на основі рукописних фондів народної жниці Насті Андріанівни Присяжнюк», – наголосила очільник обласного управління культури Марія Скрипник.

Фото Тетяни БОЙЧУК

Глина, що віддзеркалює життя

У кожного на планеті є своє святе місце.

Минають роки. Пошматовані життям, відчувши втому, переживши зраду, втрату рідних і близьких, дуже хочеться сховатися у світ дитинства, у світ мрій і, якщо це вдається хоч на короткий проміжок часу, – ми оживаємо, духовно очищаємося!

Земля Надросся древня і вічно молода. Вона народжувала і продовжує народжувати талановиті особистості. Серед них і сьогоднішній ювіляр, номінант на присвоєння звання майстра народної творчості 55 річний гончар, який презентує свою 5 персональну виставку в обласному центрі народної творчості – Роман Васильович Чмерук. Його рід належить до поляньського генотипу людей, які сотні років проживали на території Надросся. Цей регіон утворює умовний трикутник між водними артеріями Дніпро–Ірпінь–Рось. При вершинах цього трикутника міста з тисячолітньою історією. Погребище (1148 р.) – сучасна Вінницька обл., Канів (1135 р.) – сучасна Черкаська обл., Вишгород (949 р.) – сучасна Київська обл. На цих звитяжних землях була започаткована древня Київська Русь –колиска українського, російського, білоруського братніх народів.

Висока статура, блакитні очі, довге русаве волосся, спокійний урівноважений характер, мудрий, дотепний, – так описували арабські дослідники князя Святослава, пращур українського роду ще понад 1000 років тому. Отак сьогодні вимальовується в повному портреті потомок древнього козацького роду – Чмерук Роман Васильович.

Оселя, що дала земне життя талановитому хлопчику Роману, побудована на місці, де віковична природа створила поклади чудової гончарної глини і, немов відчула його покликання, захоплення, а зрештою і долю. Тільки звівшись на ноги, він почав ліпити з тієї глини фігури, які віддзеркалювали життя довілля.

Творчість митця – це постійний пошук, на який впливають

різноманітні чинники: пори року, душевний настрій, фізичний стан. У кожній днині серед поліфонії звуків вітру, шелесту трав, співу птахів, плину кришталевих вод красуні ріки майстер знаходить те єдине, що через якусь мить проявляється у формах, які набагато переживають творця. І якщо музика – це поезія душі, то тихе, потаємне мистецтво, в якому знайшов себе пошанований земляк, – гончарство – це віковична поезія життя. Як на мене, творчість Романа Васильовича досить своєрідна. Він довго виношує ідею, ніколи себе не підганяє, навпаки, чимдуж відтягує момент початку творення. Але якщо образ визрів, він може три дні і три ночі не відриватись від гончарного круга. В його творах спалахує щось до

болі близьке, рідне і водночас таємне, до кінця не осмислене.

Постійне мовчазне спілкування з мудрою глиною навчило митця висловлюватись щиро і просто. У народі про таких людей кажуть, що ці блаженні натури роблять потрібне неважким, а важке непотрібним.

Сьогодні я прийшов на зустріч з омріяним дитинством. Його дарує нам киянин Погребищенського походження, гончар – Роман Васильович Чмерук. Дивившись на глечик – відчуваш тепло парного молока. Торкаєшся задимленого горщика – навіюється смакота маминого борщу, настояного в печі. Дякуємо Роману Чмеруку за його життєдайний, сонячний талант, що об'єднує духовно людей різних національностей, релігійних конфесій, поколінь, і який допомагає відчутти зв'язок з вічністю.

Бажаємо ювіляру, аби він ще багато років своєю творчістю дарував частинку серця, душі, життєвої мудрості. А навзаєм отримувал справжню любов, яка дарує людині натхнення і дає змогу, хоча б у мріях, доторкнутися жарптиці, чи знайти квіт папороті!

Сторінку підготував
Юрій ХМЕЛЬОВИЙ,
член НСЖУ
Погребище – Вінниця

40-РІЧЧЯ КАФЕДРИ

10 грудня святковим концертом у київському міському Будинку вчителя кафедра фольклору, народнопісенного виконавства та хорового мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв відзначила своє 40-річчя.

У концерті «Любіть народну пісню» взяли участь всесвітньо ушлавлені колективи КНУКІМ: український народний хор імені Станіслава Павлюченка, академічний хор «ANIMA», фольклорний ансамбль «Крालиця», фольклорний ансамбль «Многая лета», вокальний ансамбль «AD LIBITUM».

Із створенням у 1972 році кафедри народного хорового співу вперше в Україні було розпочато підготовку фахівців з вищою освітою в галузі народного музичного мистецтва за напрямками виконавської та науково-педагогічної діяльності.

Завдяки плідній діяльності відомих діячів науки та мистецтва, кафедра стала провідною навчально-методичною структурою в системі вищих навчальних закладів культури України.

Людмила ГНАТЮК

МОЛИТВА ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Підніму до неба рученята –
Помолюсь на Миколая свято!
Якщо вірить, молиться дитина,
Зійде благодать на Україну!

О Всеблагий Отче Миколаю!
Від усього серденька благаю:
Зглянься на невинне янголятко,
Захисти від горя і нестатку!
Захисти від кривди і хвороби,
Від чиєсь злості чи жадоби!..
Наш заступнику, могутній друже,
Ти завжди до всього небайдужий,
Тож схиляється тобі додолу
Кожний і обласканий,
і кволій...
І дорослий кожний,
і маленький
Молиться і дякує красенько
За твою всемілість і опіку...
Чудотворцю щедрий, сянноликий!
Від несправедливості та болю
Захисти нам і життя, і долю!..
Сподіваюся і прославляю
Доброту Святого Миколая!
Милосердний, будь і не покинь
У Господній істині!

АМИНЬ!

щоб той допомагав їхнім дітям у навчанні. «Чим більше науки – тим довші руки», та, звісно ж, «Науку за плечима не носити».

15 грудня – «Груднева днина куца: сяди тень, туди тень, так і минув день».

16 грудня – «У грудні так тепло, як за лихим паном». «Як люта зима – то й літо красне».

17 грудня – Варвари. Моці цієї Святої перебувають у Києві. Поклонитися їм можна у соборі Святого Володимира. За легендою, Свята Варвара дуже любила вишивати і навчала своєму ремеслу людей. Цього дня не можна прати, прясти, місити глину, а вишивати – залюбки. Дівчата колись на Варвари обов'язково варили вареники з маком. Можна і сьогодні спробувати. Не забудьте зробити кілька «пирхунів»: замість начинки з маку покладіть просто борошно. Хто з хлопців попирхнеться таким вареником – того можна дражнити «пирхуном», а він уже нехай не ображається. «Варвара постелить, Сава погладить, а Микола стукне».

18 грудня – Сави. Варвари, Сави та Миколи називають миколаїними святами. Не часто сьогодні зустрінеш чоловіка з іменем Сава, та все ж, якщо ви знаєте такого – сміливо завітайте цього дня до нього в гості. Посадіть Саву на ослін, а немає ослону – садіть на стілець та співайте: «Ой, вип'ємо по чарочці, заспіваймо по Савочці». Сміх та жарти ми гарантуємо, а частування – за Савою.

19 грудня – Святого Миколи Чудотворця. Святий Миколай особливо шанований: «Микола – другий після Бога заступник». Колись «Миколая» було

справжнім народним святом. Існувала традиція святкувати у складчину, або ж господарі запрошували гостей до себе. Це, певно, ті чоловіки, яких нарекли Миколами. Святкували весело. Було, навіть, запрягали найкращих коней, з музиками та співом їздили навколо села – буцімто, потрібно було перевірити, чи слизький сніг цього року випав».

В школах влаштовували спектаклі за участю Миколая, який знав усе про дітей, і кожного – слухняного обдаровував. За легендою, Святого Миколая не застали на небі: то він на землі людей від пожежі рятує, то кайдани розбиває, козаків з турецької неволі визволяє, то простому чоловіку допомагає воза із багнюки витягти.

З інших народних оповідань дізнаємось, що Чудотворець опікується не лише

людьми, а й диким звіром. Та найбільше цього свята чекають діти. Лягаючи спати, вони загадують найзаповітніші бажання, просять найбажаніші подарунки.

20 грудня – Амвросія, Андросія. «Трапляється такий год, що в грудні на день сім погод». «Рихтуйтеся, люди, бо на дворі грудень».

ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР

14 грудня – Святого Пророка Наума, Святого Філарета Милостивого. День янгола: **Філарет, Ананій, Наум.**

15 грудня – Святого Пророка Авакума. День янгола: **Опанас, Андрій, Іван, Афанасій, Марія.**

16 грудня – Святої Пророчиці Софонії. День янгола: **Софонія, Сава, Микола, Андрій, Георгій.**

17 грудня – Святої Великомучениці Варвари, Преподобного Іоанна Дамаскіна. День янгола: **Варвара, Уляна, Іван, Геннадій.**

18 грудня – Преподобного Сави Освяченого. День янгола: **Сава, Анастасій, Захар, Сергій, Ілля.**

19 грудня – Святого Миколи Чудотворця. День янгола: **Микола, Максим.**

20 грудня – Святого Амвросія, єпископа Медіоланського. День янгола: **Антоній, Павло, Іван, Никифор, Михайло, Ніл.**

Підготувала Тетяна ШНУРЕНКО

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

«Батько Наум наведе на ум» – так потрібно казати сьогодні, виряджаючи дитину до школи.

14 грудня – Наума. «Без науки нічого не прийде в руки». Батьки школярів ставили в церкві свічку біля ікони Пророка Наума,

Державний комітет зв'язку та інформатизації України		НА газету		60969	
				(індекс видання)	
Абонемент					
КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ					
(найменування видання)					
на 2013 рік по місяцях:		Кількість комплектів		вартість передплати	
1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
Куди		(поштовий індекс)		(адреса)	
обл.		р-н			
вул.		б.	кор.	кв.	
кому					
прізвище ініціали					
ДСТАВОНА КАРТКА					
ПВ		місце		літер.	
				60969	
				(індекс видання)	
КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ					
(найменування видання)					
на 2013 рік по місяцях:		Кількість комплектів		вартість передплати	
1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
поштовий індекс		місто			
код		село			
вулиця		область			
буд.		район			
		вулиця			
		буд.		кв.	
прізвище ініціали					

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

квартал – 42,21 грн; півріччя – 82,77 грн; рік – 164,34 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші Читачі і Передплатники!

Наші видання виходять регулярно і запланованими тиражами

У продажу журнали «Театрально-концертний Київ» (грудень) «Українська культура» № 10, «Пам'ятки України» № 11, «Музика» № 5 і «Український театр» № 5.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Чернівців, поштових відділеннях Київської області та обласних центрів. Також усі наші видання можна придбати в редакції.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Газета «Культура і життя»
№ 50 (4518), 14 грудня 2012 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Генеральний директор Олеся БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – KB № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олеся Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Ольга Дарибогова – начальник управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутогоров – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Олена Чередніченко – завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з громадськістю відділу забезпечення роботи міністра; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальника відділу взаємодіями з

Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Наталя Потушняк – головний редактор журналу «Театрально-концертний Київ»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного
Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції.
Передрук і відтворення текстових та ілюстраційних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця.

© «Культура і життя»

Наклад 3000

Ціна договірна